

1 KORIN

Pol ata kamosinim Korin kasel imi sukun dola kuyinsa kaata ko

Yesus ayo tam abiil tikiin unaya, bom bii wasital almi-kup 25 kalawiiyo yak banipla, Pol ayo din abip Efesis kawu bom ilomdaya sukun kalawaayo, dola-lomda Korin kayaak Kristen unang tunum imi kulaayila unu.

Kemin, Korin kaptam-ali abip dukum kemin, kaptam-ali Provins Akaya kaptamu bombe ko. Korin kaptam-ali tunum miit kusnum bom-bilip. Korin kaptam-ali tunum miit kusnum Grik unang tunum yaapkan iyo bom-bala, kuno Juda kasel unang tunum malo ma bom-bala kemsip. Kemin, siin kamosinim kaali, Pol ayo din Korin kaptamu Yesus ami sang ayo bakayin-balala, unang tunum maakup maakup iyo tiltam Kristen keliwa, bombii unang tunum malo iyo ma biki-kutii weng aal diki-bamdip kukup mafak mafak ayo ke-biliwa, Pol ayo weng sandala, sukun ayo dola bokoya-lomda: Ibi weng aal kaa dikimin daa. Kemin, kaptum kusal imi aket-kup kola una-tala-ke-bamdip tambal-kup bom-biliwa yo, yimba-kup, kapni kap-tunum ami kalel uyo takamin daa. Ti kaltapni kalel uta-kup kayi kala, kanum boko-lomda Pol ayo Korin kasel unang tunum imi bokoya-lomda, dola kulaaya unsu ko.

¹ Naktum kusal kaa tiinsip o? Nali God ami uldaa-nambuula tiltam kamokim kesa tunum ale, Yesus Kraist ami kalaan tunum Pol nata no. God alalta nali kalaan tunum o, kala nam-buulaya nasole, nulmi kayaak Sostenes aso, ² alep nuta sukun kalawa God almi unang tunum abip dukum Korin kaptam bom-bilip kipni dola kuyum o, kalalupla kemin, God alalta ibi naan-daayila yak Yesus

almi diim kulu fewa almi unang tunum alik-daap keliple, God ayo abip malo malo kaami unang tunum iyo weng umuuyila, yakal tiltam almi unang tunum ke kelipya, nulmi Kamokim Yesus ami win diim kawu beten kem-yaabip. Kemin, ali imi Kamokim ale, nulmi Kamokim ke kesa. ³ Nali nulmi Aatumen God aso, aa Kamokim Yesus Kraist aso, alim imi beten kamayin-bilila, alim ita tabalom ibi kukup tambal tambal ma kamayin-biliwa, ipni aket tem uyo dak-diiba-bom bilili-kala bomdiwa yo.

Pol ata God ami yaap ke yo, ansa kaata ko

Fpai 1:6, Kol 1:3-4, 1Tes 3:13

⁴ Nami God ata taba Yesus Kraist ami bokolaya, ata taba kukup tambal tambal uyo kipni kukaayila kala, kalaliya, nali suunkup ti kipni aket-kup fukun-bamdila God ami yaap ke yo, akan-kan-tabasi ko. ⁵⁻⁶ Nikil numi Kraist ami weng kaa bakayinsup kaata, kipni aket tem kabak-ayo titil-fak-daa-bulula, God ali ibi itama yi, Yak Yesus Kraist ami diim ayo fewa-silip kala kalalaya, ali ipni dong dakaayin-kup ke-balaya, Kraist ami weng kuu talalu utamdiwa kemin, weng kaluuli unang tunum kii tambal-kup kukaayila-yaabip. ⁷ Kemin, God alalta tabalom yak aket fukunin tambal tambal alik kiili, kukaayimba kemin, ibi kaa maakup so ma iipnin disa ke-bamdip nulmi Kamokim Yesus Kraist ami tala ata-mokomup kaata, fenbip kala kalaliya, God ami yaap ke yo, akan-kan-unbi. ⁸⁻⁹ Kanola God alalta ibi naan-daayila taldang almi Man Yesus Kraist nulmi Kamokim aso, aket maakup ke-silip kemin, God ali almi weng kutii dong dakaayokomi no, kalsa kaali, tifan kanu-mokoma. Kanolin kemin, kaali Yesus Kraist alta ibi dong dakaayin-balaya, tiltam titil-fak-daa yakyak kutoop, nulmi Kamokim Yesus Kraist ami talokoma kawu, umbutoop kulu dilit kalokomip kaata, ibi ban dinim, uluum dinim, ke-lokomip o.

Kristen unang tunum imi biki-kutii yak una tildak tala kemin kaami sang kaata ko

Rom 16:17-18, Tat 3:9-11, Jut 18-19

¹⁰ Lale, naktum kusal kipyo, nali Yesus Kraist Kamokim ami win diim kawu ipni titil weng kaa kuuyon o, kali ko. Kipyoy, diil duul kemin dinim o. Alik ibi atin ang maakup ma de-kutii-bom ale, weng maakup kaata-kup baka-bam ale, aket fukunin uyo maakup kaata-kup ke-bam, Yi, yak kaata ma kanolum o, kalip namti, fanang maakup kaata-kup ke nuu-bamdip bomdiwa yo. ¹¹ Nalmi nak-tunum kusal aa, kabak-ami miit kaali, unang tunum nulmi kayaak Kloe ulmi am maakup ilin ililta kipni sang uyo bokop-na-lomdip: Kristen ilta lo kutii waasi kela una-tala-kebip o, nikiwa, weng sanbi. Kemin ale, ¹² nali kaali asuk maso ma bokoyokomi. Alik maakup maakup ibi akal alami weng kusnum e kala baka-bala baka-bala-kem-tabasip o. Malo ma bokolip ko: Nali Pol ami tunum o, ke-bala; kuno malo ma ita boko-lom: Nali Apolos ami tunum o, kala-sala, aa, malo ma ita boko-lom: Yi, nata Pita ami tunum o, ke-bala; iip ma ita boko-lom: Nuli Kraist ami tunum o, ke-bala, ken-tabasip. ¹³ Kiwe! Yesus ali almi tiil kaata lo-kutii duula-duula-kutiilaya, kipni kamok kamok kii tiltam yaapkan ke-silip o? elile, Pol nata as diim kawu taan-ilomdila ibi dong dokoyasii ne? elile, ibi Pol nami win diim kawu oksam kaa uko-lomdip tiltam nalmi daang bakaalin unang tunum ke-silip e? Kaa disa te! ¹⁴⁻¹⁵ Kipni iipyak tem kaptam-ali Krispus so, Gayus so, alep kuliita-kup oksam ukoyasii. Kemin ale, alik tunum malo ibi taang-kala boko-lomdip: Pol ata almi win diim nuli oksam ukoyila tiltam almi daang bakaalin ke-sulup, kalokomip dinim kalalila kaata, nali God ami yaap ke yo, akan-kaabi. ¹⁶ Awu, ma kaali, Stefanas aso, almi am maakup ilin unang tunum iso, imi oksam ukuyila kesii. Kemin, nali maso ma ukuyasii

ne disa ye? Nali babonbi. ¹⁷ Kraist ali tunum unang kiita oksam ukayan o, kalala nam-baala talsii disa. Almi weng tambal kaata, unang tunum imi bakayila-tal-uneman o, kala-lomda nali nam-baala talsii. Kemin ale, Yesus Kraist ami as diim taanse uyo unang tunum imi tiin diim uyo saak daa-lom win dinim kelamu no, kala-somdila, nami weng uyo utamsip tunum imi aptum kusal ita uka tokolum o, kalalip tawaal diim unang tunum imi weng sawaa kaami liip uyo bakayila-yaabip ultap nali kanun-umbi disa; nali ti tituun-kup tabin weng kaata-kup bakayila-tabasi ko.

Yesus ami taanse kuuta taba-lomdu God ami titil kaata numi kukuyasuu kaami sang kaata ko

1Kor 2:1-16, 3:18-23, 2Kor 1:12, Kol 2:3,8,23, Jems 1:5-8, 1Jon 4:5-6

¹⁸ Nimi tituun weng kaata-kup bakayila-yaabi kaami miit kaali, unang tunum taandiwa maaklo ke-laamin kaami liip kebip imi aket fukunin uyo boko-lomdip: Yak kipni Yesus Kraist ami as diim taanse no, ken-umbip uyo babon-bamdiwa bakan-umbip o, kem-tabasip. Lale, nuli boko-lomdup: Yesus Kraist ali as diim kawu taan-ilomdala numi iliim uyo boya unse no, kalsu kuuli, fan titil so kala kalalup kuu tifaneng o, kalup kalalaya, God ali nuli talal-bam dot-yimba. ¹⁹ Kemin, unang tunum iyo taandiwa maaklo ke-laamin kaami liip kawu, bom-bilip kalawiimi sang kaali, God almi Sukon Tem uyo boko-lomdu:

Niyo tunum aket tambal fukunin kiimi aket fukunin tang-bal kaali, dap-mafak-daayilila, babon-daa iliwale, kaal-kesip tunum imi aket fukunin kaali, maas keyokomi no,

kalsu. ²⁰ Kanolokomip kemin, nokol utamum. Malo ma ili tawaal diim kalawaami kukup utamsip tunum ke-balale, kuno malo ma ita kasen-foko-lomdip: Nuli weng sawaa alik kabak-ali atin talalu utamsup o, kalin tunum ke-bala,

aa malo ma iyo weng kaali, Nata-kup bokoli yo, kalin tunum ke-bala; kemin yale, kanumin tunum kuliili tawaal diim kuluwaami tunum. Kemin, dok kano-somdipla God ami titil tabin kaami sang kaali, dotu baka-mokomip disa. Yale, Yesus ami as diim taanse kaami diim kabaku God ayo nuli kukuyila utam talaalup tawaal diim kalawaami utamsip tunum imi weng bakan-yaabip uyo babonin imi weng bakamin ultap uu, kala-yaabup.

²¹ Kemin kaali ti, God ali utamsa, tawaal diim tunum kalawiimi liip uyo kuwayilala, kiili taang-kala ilmi mafek mafek alik utam-yaamin kaami tem un-ilomdip God kaa ata-mokomip dinim. La, God ami aket fukunba kaali, Unang tunum iyo talalu-yimulon o, kala-somdala nuli dong dakaayin-balaya, God ami weng tambal kaata, nuta bakayin-buluple, unang tunum kusnum ita boko-lom: Weng kalawaali babon-bamdip bakabip o, kal-biliwale, nuta unang tunum imi weng tangbal kaata bakayin-bulup kuno maakup maakup ita Kraist ami lak kaa duulip kala-somdala, God ayo taba kiimi yam-talalu-yaaba. ²² Juda kasel ili ti titil kuyak-daa mirakel o, kala mafek mafek akal alik akal alik talalmin kiita ti utam-somduwa yi; ti faneng uu, kalum o, kalbip. Lale, Grik ita titil dabak daa-bom kaata kaal-kelum o, ke-bala kem-tabasip. Yale, ²³ nuli unang tunum Kraist ami as diim taansa ami sang kaata bakayila-tabasup ko.

Bakayin-bulup iyo weng san-ilom Juda iyo boko-lomdip: Weng kalawuuli maso ma weng sanokomup disa yo, kalbip. Lale, tunum miit ma ma ita boko-lom: Ibi babon-bamdip weng kaa bakabip o, ke-bilip ken-umbip. Katale, ²⁴ fan, nuta Kraist ami taanse kaami sang uyo unang tunum imi tituun-kup bakayila-tabasup. Kemin, God ami Juda kayaak so, tunum miit kusnum iso, imi naan-daaya nuyo weng san-sulup. Unang tunum nokol

utamsup kaa God almi titil sole, utam-laamin so, alik Kraist ami kolase. ²⁵ Kemin, iip maakup maakup ili God ami weng kaa weng san ale, bokolip: Ibi babon-bamdip weng kala bakabip te! kalbip. Lale, God ami kukup kaali, tunum imi utam-yaamin tambal kaali, ata ata ke tam kaltoop baneba. Lale, malo ma ita God ami weng kaali, weng san-ilomdip bokolip: Kraist ami taanse kaami sang bakabip kuluuli titil dinim o, kalbip. Kata, God ami kukup kaa kanun-umba kaata, taba tunum imi titil kaali, kabaak banu kewa-yaa-bam ken-umba no.

²⁶ Nak-tunum kusal kipyo, sawaayak kawu God ami kipni naan-daayila tiltam tiilin disa bom-bilip kaami aket kaali, Kristen ipyo, aket fukun-bamdiwa yi. Siin uyo unang tunum malo ita ipni itam bokoya-lomdip: Ibi unang tunum yaapkan ma utamsip disa le, ibi yaapkan ma titil-fak-daa kaptum kusal iyo tiin saanin dinim ale, ibi yaapkan ma win soyal ke-laabip disa yo, yakan-kaa-biliwa kawu, God ayo ipyo naan-daayila tiltam Kristen ke-silip o. ²⁷ Tawaal diim unang tunum ili kipni sang kaali bokolomdip: Babonin unang tunum o, ken-umbip. Lale, God ali ibi ulelnila, utamsip tunum imi baka-bamdip: Nuta-kup utamsup o, ken-umbip iyo itam fatom-duk-duulin o, kalala, kuno keyilala iptu ulelnala; tawaal diim unang tunum iyo kipni sang uyo bokolomdip: Kuliili win dinim o, kem-tabasip. Katale, God ali ibi ulelnila tunum unang win soyal imi ti nuta-kup win tabin o, kala-laabip iyo ipni itamdip fatom-duk-duulin o, kalala, ili kuno keyilala win dinim kipni ulelba-kup ale, ²⁸ tawaal diim tunum ili kipni sang kaali bokoya-lomdip: Kuliili win dinim unang tunum o, kala, disa kulu ilin unang tunum o, yakan-kan-umbip. Yale, God ali ibi ulelnila win soyal imi win kaata kabaak banuk o, kala-lomda win dinim kibi ulela kesa. ²⁹ Tiltam win soyal ke-laabip. Kemin, kaata God ami tibi

diim tunum ili ma taang-kala-somdipla ilmi win kaa ma kufolamip dinim. ³⁰ Kemin, God ata yim-tiilaya, ibi Yesus Kraist ami diim kawu yak fewa-silip. Kemin, God ata taba Kraist ayo ulduulaya, alalta aket fukunin tambal kaata nuli kukaayila-tabasa. Kemin, unang tunum tiltam God ami tiin diim tituun-kup tabin kemin kaami liip kaali, Kraist maakup ata-kup liip namti kulube kemin, ami win diim kawu God ayo yim-buu yim-talang-daalaya, nuli God ami man alik kebup-kup, God ayo nuli ban ta sok de-yimulin tap kesu kaali, tildaa yim-baala kaal dinim tambal-kup laabup. ³¹ Kemin, God ami aket fukunin kaali, nuli ti God almi Sukon Tem kabak-ali boko-lomdu:

Dok kanolin tunum kaata ma nalmi win kaali kufumon
o, kala namti, kaa kanumin disa. Lale, Kamokim
ami kanun-umba kaata-kup win kufon-bamda yo,
kalsu

kaami kukup kaata kutal-fukulin o, kala God kaa kanum
bakan-umba no.

2

*Pol ata Yesus as diim taansa kaami sang bakayinsa kaata
ko*

*1Kor 1:18-2:16, 3:18-23, 2Kor 1:12, Kol 2:3,8,23, Jems 1:5-8, 1Jon
4:5-6*

¹ Kemin, nalmi nak-tunum kusal kipyo, Nakal kanola kamasi din God almi weng kuyin disa bombe kaami sang kipni diim kawu bakayinsi kaali, nali weng kusnum kusnum kiita ma bakayin-bamdi ibi oko-takayinsi disale, utam-laamin dukum kaami sang kaata ma bakayin-bam kemsu disa yo. ² Kabak dok kata disa: Nali din unin disa ilomdila, nami aket fukunin ma fanang daa dotusii kaali, ilomdi kawu din kipni iipyak tem ilokomi kaa, yak mafek mafek kusnum kaami aket kaa ma fukunokomi daa; ti Yesus Kraist ami aket kaata-kup fanang daka-bam

ale, almi as diim taanse kaami aket kaata-kup fukun-bamdi kulii-din bakayokomi no, kalaliya, kabak dotu-kutii kulii-yak aba din kipni iip yak tem unsii. ³ Kemin, siin kaali, nali kipso bomdi God ami weng kaa bakayinsi kabak-ali, nali titil dinim ke-bomdila, ok kalawuumi atul kaata suun-bamdila wulwaal-tap-tap-kemin dukum uyo kanumsi. Kemin, ⁴ mep weng kala bakayin-bam aye, God ami weng tangbal kukuyin-bam ke-bam bom ilsi kaa, nali natamsip. Tunum imi weng kaata ma kuluu ibi bakayin-bilila, aket kaali fal-siki-lom nalmi aket fukunbi ultap kelin o, kalali bakayin-bam ilsi disa. Nami weng bakayinsi kaata, weng san-ilom utamiwa yi, God ami Sinik Tambal ami titil kaali, sakbaalim dukum u, kalalip kawu utamsilip. Kemin, ⁵ kanu-biliya, kipni Kraist ami lak dakaamin kaali, utamsip tunum imi weng tambal kaata weng san-ilomdip Kraist ami lak kaali duusip disa. Kemin, God ami titil kaata, kibi utam-somdipla, Kraist ami lak kaali duusilip o.

God ami Sinik ata numi aket fukunin tambal kukaayila-yaaba ami sang kaata ko

Jon 14:15-26, 15:26, 16:1-15, Rom 8:1-17,26-27, Gal 5:16-26, 1Jon 4:1-6

⁶ Ya, unang tunum God ami titil diim talaba tam titil-foko-silip kiita, nali aket fukunin tangbal kaami weng kaata kukaayila-yaabi. Yale, aket fukunin tangbal kaali, tawaal diim kasel imi aket fukunin disale, kaa sinik mafak ta tawaal diim kaldaak-ami tiin mobip kiimi titil kuuli, daak daak unabu. ⁷ Lale, aket fukunin tambal kaami weng kaa kukaayila-tabasi kaali, God ami aket fukunin tambal yang sawaanu kewunsa kaami sang kaata, ku-fatap-dakaayinsi. Kemin, God ali tawaal kalawaali talalulin disa; ilomdaya kawu, numi talalu-yimula abiil tikiin tambal-kup ilokomup kaami aket usiik diildiil kaptoowu

fukun-ilom talalu-kutii unang tunum iyo kuwayinsa ale,
⁸ tawaal diim kaldaak-ami tiin molin unang tunum iyo
 ma taba-lomdip weng kalawuuta miit kaali ma utamsip
 disa. Kanuba kaali, ma utamsip dinam, abiil tikiin kaami
 Kamokim kaa dabak as diim daa aasip disa yo. ⁹ Lale,
 nali God ami Sukon Tem kaami mafek mafek sang bokosu
 kaami sang kaata, bakayinbi namti kala bombuu kemin
 kala daatamin. Uyo boko-lomdu:

Mafek mafek tiin talaa utamin disa bombuu so, tinang
 umu weng sanin disa bombuu; aa, talaba yak
 unang tunum imi aket tem unin disa bombuu so,
 kiita-kup God ayo tunum unang nami aket kukaap-
 nin imi kuyon o, kalalaya dotu kutiiyase no,
 kalsu. Kemin, ¹⁰ weng kala yang sawaansu. Lale, God
 alalta almi Sinik Tambal ami bokolaya ata taba-lomda
 weng kalawuuli kukuyilala utam-sulup.

Kemin, God ami Sinik Tambal ata mafek mafek alik
 kaali, utafii-bam ale, God ami aket fukunin, ilom am
 ma daanokomu kaali, kanu-mokomi no, kala alami
 aket kaata-kup fukun daa kakal ti utafii-bam ken-umba.
¹¹ Kemin, dok kanolin tunum ata ma ap-tunum kusnum
 ami aket tem kaali, utelama ni? Kaa ti disa. Tunum ali
 alami sinik alami aket tem bombe ata-kup utamala kanolin
 aket kaata fukunba nu, kalokoma. Ultap o, tunum maakup
 ma ayo taba-lomda God ami aket fukunba kaali utelokoma
 disa. God alami Sinik ata-kup God ami aket fukunba kaali
 utensa. ¹² Kemin, nuli sinik mafak tawaal diim unang
 tunum imi tiin molin ata kulu-sulup disa. Nuli ti God
 alami Sinik dabaala talse ata-kup kuluu-sulup. Kemin,
 kanola nokol utamupla, Mafek mafek alik masiim kii God
 ata kuyase namti kulu-bilip nu, kalalup uta-mokomup.
¹³ Kemin, nuli kaami sang kaa ku-fatap-dakaayin-bamdup
 bakayila-tabasup. Yale, utamsip tunum imi diim kawu

weng kaluuli kuluu-sulup dinim. God ami Sinik alalta numi kukuyila weng san-somdupla, nusiik ami weng kaata tunum God ami Sinik imi diim kawu bombe imi talalu ifiiyim-bam bakayila-tabasup.

¹⁴ Katale, tunum kaali God ami Sinik ali ami weng kaali, babon-bamdip weng bakabip tap o, kalala weng sanokomi disa yo, kem-yaaba. Kemin, weng kala God almi Sinik ata-kup dong dokolaya nuli weng kuumi miit kaali, utam kaal-ken-umbup. Kemin, tunum kanola God ami Sinik ayo ami diim kawu bombe disa, ali dok kano-somdala weng kaami miit kaali, uta-mokoma disa. ¹⁵⁻¹⁶ Kemin, kanola nikil nuli Kraist ami aket fukunin kaali, Utamsup tunum kemin ale, tunum God ami Sinik ami diim kawu bombe ata yak mafek mafek alik kiili, talalu utafii-bam afeta-tabasa. Kemin ale, fan, tawaal diim tunum ali kanta ma taang-kala-somda tunum God ami Sinik ami diim kawu bombe ayo atafii-bamda ali dok nolin tunum i, kem-yaaba disa. Ultap kemin, God ami Sukon Tem kaali, boko-lomdu: Dok kanolin tunum ata ma taba-lomda Kamokim ami aket fukunin kaali ma utensu dinim. Ale, dok nolin tunum ata ma taang-kala-somdala, Kamokim kaa kukolama disa yo, kalsu ko.

3

Pol ami boko-lomda: God ami okok kemin tunum kiili titon lang dikimin tunum iltap o, kalsa imi sang kaata ko

¹ Nak-tunum kusal aa. Kamasu nami weng ma kipni bakayinsi kaali, nami God ami Sinik ami weng, weng san-kaamin unang tunum imi kukuyila-yaabi ulultap disa; nali siin kaami kukup mafak kaata aket-kup yan-bulu ilin unang tunum imi bakayila-yaabi ultap ke-bamdi ibi bakayinsi. Kemin ale, kaami miit kaa, am kulaa daansuu kaali, ibi man unaak ililtap bomdipla, Yesus

Kraist ami kukup kaali, titil-fak-daa kutal-fukulin disa bom-bilip kala, kalaliya, ² nali inin-inin titil-fokolin ki-ita ma kukaayinsi disa; ibi muuk kaata-kup kukaayinsi kemin, sawaayak kaali, ibi inin-inin kalaang-kup tabasu kaa kalok no titil-foko inam-nolip disa. Kemsip kemin, kamala kuluwakal ti ibi tiltam titil-fokolin disa kama bom-bilip o. ³ Kabak-ami miit kaayo, ibi siin kaami kukup mafak kaata kutal-fuku-bomdip aptum kusal aket mafak kukuyin kukup aye, weng aal dikimin aye, kaa kipni diim kawu bombuu. Kemin, kanolin kukup kaa kanubip kaali, siin kaami kukup namti kabuule, tawaal diim kalawaami kukup namti kaa bombuu. ⁴ Kipni tunum malo ma iyo boko-lomdip: Nuli Pol ami tunum o, ke-bala, aa, malo ma ita boko-lom: Nuli Apolos ami tunum o, ke-bala kem-tabasip. Kemin, kanolin kukup kaali, tawaal diim kasel tunum imi kukup kaata-kup kanubip o.

⁵ Kemin, ipyo aket kabak talalu fanang daalin! Kipni aket fukunbip kaa, Apolos kaa kawanta ni? kal-bom ale, Pol ni kanta no? kal-bomdipla, malo iyo bak-daa kulii yak ma ami tem una, malo ma iyo bak-daa kulii tildak nami tem kaldak ba tala kebip i? Alep nuli dakat tam banin tunum disa. Alep nuli God ami okok kemin tunum nuta kemin, Kamokim ata alep numi ok kaa kuya-kuya-kelaya, ok kalawaali fuku-bomla ipni dong dakaayin-bulupla, Yesus ami lak kaa duu-silip. ⁶ Nata titon san iyo ultii-bilile, Apolos ata titon san iyo datnamip o, kala-lomda ok ilii tal ok aban-tal-une-bala ke-bulupla, God alalta titon san iyo tiin mo-balala tiltam tabe-bam kem-yaabu. ⁷ Kanum tabasup kemin, tunum ali titon san uliiimin kabak-ali win dinim; ale, tunum ok ilii tal ok abamin akal ali win dinim o. Fan, God ami titon san kaami tiin mo-balala, tiltam tabemin maakup kabak ata-kup win so kemin, ⁸ tunum ayo titon san diki-bala, kuno tunum ma ata ok ilii tal ling-

abun-tal-une-bala, kaali akal kusnum akal kusnum disa. God ali alep ilmi okok kem-laabip kabak-ata-kup tii-lom ale, sisol uyo kuya kuya ke-lokoma. ⁹ Kemin, alep nuli ti alep maakup God ami ok tabuulin tunum ale, ipta God ami langabip tap kelip. Kemin, ibi malo bak-daa kulii yak ma ami tem una, tildak nami tem tala kemin disa yo.

Pol ami boko-lomda: Tunum Kristen tunum unang imi tiin molin kiili, am dinamin tunum ililtap o, kalsa kaata ko

Ef 2:19-22, 1Pit 2:4-8

Kemin, kipta God ami am dela bombuu ultap. ¹⁰ God ata aket fukunin so, weng so, titil aye, kiita kup-nalala, nali tiltam tunum am dinamin kaami kukup kuuta, talalu utamsa tunum alaltap ke-bomdi, nali God ami am kun kaata kumolile, God ami ok tabuulin tunum kusnum ita am kaami bom aa, kuk, abiin kaata talalba kemin, dok kanolin kapta am kun kumosii kaami diim kabaaku am kaali delon o, kala namti, maakup maakup kapkal talalu utafii-bamdap tambal-kup am kaa dina-balawa yo, kala-somla ko. ¹¹ Kemin, ipkal kulaa kaal-ke utamsip taa! Am kun duwokop ayo tiltam tolase. Kemin, kulaali Yesus Kraist alta kemin, tunum kusnum ata ma taba-lomda am kun kusnum ma kuu tiltam tol-nokoma disa. ¹² Kemin, God ami weng kaa kukuyinsi kulaalile, am kun kumolin tap kesii. Kemin, Kristen tunum ili kaptam-ami diim kawu am dina-mokomip kaali, kanola ma ata fan God ami weng o, kala mafek mafek kiin-aba-yaamin disa ultap kaata, kuluu am tambal kaali delale; Kristen tunum ma ata tunum ilmi weng o, kala mafek mafek abiltap kiin-tabemin altap kaata kuluu am mafak kaali, dela kelip namti, ¹³ ilom am ma daanula, God ami unang tunum yim-bak-saan-bam lek ilokoma kaami am kaali, tiltam tulula kawu, unang tunum alik imi okok ken-umbip kaali, tiltam fatap-nula uta-mokomip. Kemin, God ami yim-bak-saanokoma kabak-

ali as kiinba ultap ke-lokomu. Kemin, as kiinba ultap ke-lokomu kaata, taba-lomdu tunum maakup maakup iyo yam-kuku-bulula, God ayo imi ok fukusip kaali utam, Awu, tambal fukusip e? mafak fukusip e? kal-bomda kanu-mokoma no. ¹⁴ Kemin, kanola okok kemin tunum iyo ma am kun kumosii diim kaptamu am kaali delaya, ami am kuuli kiin-taba unin disa kelu namti, kaata God almi ok fukulin tunum kela kaali, mafek mafek tambal maan tenba-kup kolokoma. ¹⁵ Kemin ale, kano ok tabuulin tunum ayo ma ami am kaali, olso kiin-abelu namti, kaata tunum kaami taba God ami okok kemin ayo as kiin-taba disa kewalula, kaami sinik kaali, as kiin-abelokomu dinim; ali tunum wing tiil lo kabaku dabuu dap-taldak daalip akaala-yaaba alaltap kelaya tambal-kup ilokoma no.

Pol ami boko-lom: Ibi God ami Sinik am awem ultap o, kalsa kaami sang kaata ko

¹⁶ Kristen unang tunum alik kuyaku-diyaku-ke-bombilip, ibi ti God ami am awem ultap kemin, God ami Sinik ali kaltipni iipyak tem kuyaku bombe kalalip, ibi kaa utamsip disa ema? ¹⁷ God ami am o, kalbu kaali, Kristen kipni sang namti kaa bakayimbu. Kemin, ibi ti almi alik-daap te! Kemin, kanola tunum ayo God ami am awem o, kala Kristen unang tunum kipni niik kabel o, kemin kukup kaali, ku-mafak-daayila namti, God akal taba mep tunum kaa dap-mafak-daalokoma no.

Nuli unang tunum kiimi win kaa kufumin daa yo, kalin kaata ko

1Kor 1:18-2:16, 2Kor 1:12, Kol 2:3,8,23, Jems 1:5-8, 1Jon 4:5-6

¹⁸ Kipni aket fukunin kaali, talalu bam-daayu, bomdiwa yi! Iltipni iipyak tem kaptam-ali tunum ma tawaal diim kalawaami kukup kaata kutal-fuku-lom yak kalanolin aket kaata fukun-ilomda nali utamsi no, kema namti, ami kanolin aket kaa fukun-bom kanum taba kaali, kelak o!

Kanola ali kuno kambola namti, tawaal diim kayaak unang tunum ili: Kaali utamsa dinim tunum o, ke-mokomip. Lale, mulo kawu asuk God ayo dong dakaan-balala, tiltam utam-laamin tunum ke-lokoma. ¹⁹ Kemin, kabak-ami miit kaali, tawaal diim kaldaak-ami unang tunum ili boko-lom: Nuta ti dik-daa kuluulin unang tunum o, ken-umbip. Yale, God ali boko-lomda: Ibi babonin unang tunum o, kem-laaba. Kemin, God ami Sukon Tem kaami sang kaali, boko-lomdu:

God ali tunum ilmi kukup mafak, kasen-fakamin kotal-fuku-bom ilin kiili, tunum imi abil diilip abil-tap yim-fofa fakan-umbip tap ke-bamdiwa, abil-tap im-taldang-daa-lomda ilmi kukup mafak nun-umbip kaami kalan yim-bak-saan-umba no, kalbu-kup; ²⁰ kuno ma kaata boko-lomdu:

Kamokim ali utamala yi, Utamsip tunum imi aket fukunin kulaali, saak daa-lom atin ti mafaksa no, kalsa kayi!

kala kanum bokosu no. ²¹ Kemin, ibi malii ma bak-daa kulii yak iltipni kamok kamok akal almi kusnum kusnum imi win iyo kufole kufu-bamdip mafek mafek ma kaali, kuyik o, kala iyo bokolip: Yi, nuli kanumin ok ami tunum o, kala-sala kala-sala-kemin disa; umi miit kaa mafek mafek alik so, kamok kamok iso, ita taba kipni dong dakaayin namti kaa bombe kemin, ²² Pol nasole, Apolos so, Pita so, nikil nuli unang tunum imi kamok kamok iltap ke ipni dong dokoyum o, kala bom-bulup; tawaal diim kalawaami mafek mafek tangbal uyo ipni dong dokoyum o, kala bom-bilip; kaali ibi taan-laamin kaami liip kawu bom-ilipya, God ata ipni uldaa-yim-buu-lomda yim-tiltam alami abip kawu tiilaya, aso maakup suunkup suunkup ilokomip; am kala daanu kaami mafek mafek tangbal so, sin ilom kaami mafek mafek tiltam tabokomu kaaso, kiita taba-lom ibi dong dakaayokomip;

²³ kibi Kraist ami diim fewa-silip ale, Kraist ata God ami diim kawu fewase. Kemin, mafek mafek alik kalawiita ipni dong dokoyum o, kala bom-laabip o.

4

Kamokim Yesus almi okok kemin tunum kiili, alalta bom bii yam-kuku-mokoma kaami sang kaata ko

Ap 20:17-24, 1Kor 9:1-27, 2Kor 4:1-15, 6:3-10, 11:16-32

¹ Kibi kanola nikil numi aket kaali, fanang daa-lomdip: Yi, Pol, Apolos, Pita, nikil kiili Yesus Kraist almi okok kemin tunum keliwa, God alalta iyo ulelnaya, God ami weng yang sawaansu kaami tiin saanin tunum ke-silip u! kalalip numi aket ayo fukun-bamdiwa yo. ² Kemin, tiin molin ami okok kemin tunum ami lo kabak-ali boko-lomdu: Tiin molin tunum ali almi ok kaali, tambal-kup tiin mo bom-balala yo, kalsu. ³ Kemin, kipkal, dok nolin tunum ata nami okok kemin kabak-ali dok kanolin kaata ma tabuuba ma? kala namti, nali kabak kanimin o, kalokomi disa. Aa, nakal ti kanola nalmi kukup kaali, utafii-bam dok nolin kukup kaata kanum-yaabi ni? kalomi disa yo. ⁴ Kemin, nali Kraist ami ok kutal-fukubi kabak-ali nalmi ban wakamin so ma utabi disa. Yale, nali boko-lom: Ni ti tituun-kup tabin tunum kalokomi dinim. Kaa natafii-bamda, Tunum tangbal e? tunum mafak e? ke-mokoma kaali, Kamokim Yesus almi ok kemin o. ⁵ Kemin, kanumin am kaa kama daan tiltam tilin disa bombuu kaali, kibi unang tunum imi kukup kaali, utafiiyim-bamdip, ili dok nolin kaami kukup kaata kutal-fukubip ! kemin dinim o. Ibi Kamokim ami liip-kup fen iliwa, alta taldala mafek mafek alik yang kutamiip tem sawaansu kaali, kutaltam falala-kalin diim tiiba-kup, kawu unang tunum alik imi aket fukunin kaali, kutaltam daala fatapnu keyokoma kawu, God ayo alik maakup

maakup numi okok kem-laabup kaami sang ayo, tambal nun-yaabip e? mafak num-tabasip e? kala bakayokoma o.

Korin kasel ilmi win kufumsip kaami sang kaata ko

1Kor 4:1-5

⁶ Nak-tunum kusal kiwe! Nami aket fukunbi kaali, kipni dong dokoyon o, kalalila, mafek mafek sang kala bakayinbi kaali, faldak Apolos alep nulmi diim tii-lomdila bakayinbi. Kemin, ibi alep numi kukup kanubup kaami aket kaata fukun-bamdip God ami Sukon Tem ulmi bokosu kuuli, kuyang saak tiimin disa; ti kaami kukup kaata-kup kutsal-fuku-bomdiwa ko. Ibi kutaang-kup tabe-bam ale, kaptum ami win kaata kufon-bam ale, yak malo ma ami win utale, ti tabelin dinim o. ⁷ Kabi aket fuku-daa ifiia boko-lomdap: Atin kukuyin ma ata ata ke-lom tam bana, kukuyin ma ata kabaak bana no, kalokomap namti, kanta ifiia-laamin kaami kukup uyo kup-tase? God ata no. Ale, kapni mafek mafek alik kala kan-tabasap kaali, God alami sikil diim kawu tildang tale-bulula fakan-umbap ema? Kemin, God ata kapni mafek mafek kuluusap uyo kup-tinsa. Lale, kabi God ayo ifiia-laamin kaami kukup uyo nami kup-ninsa kaami aket uyo fukunin disa ke-lomdap boko-lom: Nita kukuyin tunum ami ifela-lomdi ulelbi kemin, nami win uyo kufuubi no, kala-laabap kaata kanimin o, kalalapla kanum bokobap yoko?

⁸ Aa, kulaa ibi bokola-lomdap: Nuli God ami weng kulaa tiika-lom dik-daa-kuloo utam ale, God ami mafek mafek kaali, tiika-som ke-lom nuta taba Pol nikil kibi yim-baak tabii tiltam kamokim king ililtap ke-sulup o, kebib ema? Disa. Ibi king ililtap ke-silip disa. La, nami aket fukunbi kaali, kanola ibi fan God ami tiin diim ayo king ke-silip dinam, nokol ti talaba tam kipso king kelum o, kemsup. ⁹ Iltipni aket fukunbip kaali: Nuli ti king alaltap kebut o, kalbip. Lale, nami aket fukunbi kaali, God ami kalaan

tunum nuli ulela-yim-tiilaya atin tunum win dinim ke-lom minlo tem unsip ilitap kesup. Kemin, nuli tunum weng talal-bi-lomdip aalup taanokoma kayi! kaliwa fen-bamda bombe alaltap ke bom-bulup kemin, waasi iyo taba tunum alik iso, abiil tikiin ensel iso, imi tiin diim kawu itam abandii-yim-bamdip: Yelup taanik o, kebip. ¹⁰ Kemin, nuli Yesus Kraist ami win kaata kufolum o, kalaluwa, ami ok kaata tabuubup. Katala, ipta numi sang kaali boko-lom: Yi, kiili babonin tunum kemin, nuta Kraist ami kukup kuluu ti talalu utamsup tunum ale, kuliili titil-fokosip disa. Kemin ti nuta titil-fak-daasup ale, ili win dinim; nuta win so no, kem-yaabip. Katala, ¹¹ nuli sawaayak kaptowu kulii yak aba bital kala diilup kaali ti ima tinap-kup bom ale, del tem ayo atin datale, ilim ayo dal-kaa-bam ale, unang tunum kayak kayak ita numi sikil tangafap-tup ye-bam kamayim-bilipla, abiin tambal so ma tiinalup disa ke-bam ale, ¹² nulta ti fiit-bam tuumon ayo nulta-kup kuluu ima kaa saan-bam im-bom ke-bulupla, unang tunum kayak kayak ita numi weng mafak mafak kaali, kukaayin-bam kebip. Kata, nuli ti, weng maan tiiya weng tambal kaata-kup kukaayim-bam ale, kukup mafak mafak kanuyip uyo kuno tiin-kup ita-bulup kanuyim-bam ale, ¹³ saak yak kusnum ita numi atin weng mafak kukaayip kala kalbup-kup: kulaa nuta filit weng kaali, bakayin-buluple, ita numi itam suun-bamdip mook baan kamayim-bam bilipla tabasup kulii yakaba bital kula diilup o.

Pol ami boko-lomda: Korin kasel kibi nami kukup kaata talalu utamin o, kalsa kaata ko

¹⁴ Nali sukon kalawaali kipni fatom weng kaa kukuyim-bamdila dola kuyon o, kalaliya disa. Ibi nalmi man tap kemin, nali olen-im-bamdila, kipni aket fukunin uta ifiiyili utamin o, kalalila, dola kukaayimbi no. ¹⁵ Kamala

kalawaali, ipni tiin molin tunum kii yaapkan ema? Kiita taba Yesus Kraist ami kukup kaali, kukaayin-bamdip, kipni tiin mosip. Lale, kabak-ali kipni kawil-fakal yaapkan kii disa; kipni kamasi tiltam Kraist ami lak duu-silip kaali, tunum maakup nata-kup kipni kaalap ke-bomdila, Yesus ami weng tangbal kaali, kukaayim-bilila, ibi yak Kraist ami diim kabaku fewa-silip. Kemin, kukuyinsi kaali, nali utamila, Nali tiltam ipni aalap ke-bomdila kukuyinsi kala, kalalila, ¹⁶ nali kipni weng kaali, dukum-kup bakayim-bilila, kipkal nalmi kukup kaa kutal-fuku-laabi kaata utamdipla, kutal-fuku-bomdip yo, kalaliya bakayimbi. ¹⁷ Kemin, kaata kanolila Timoti kaa dabaali kipni fanang din unak o, kalbi. Kemin, ali fan ti nalmi man altap ami aket-kup kola-laabi. Kemin, ali Kamokim Yesus ami ok kaali, ti tangbal-kup tiin mo ilin. Kemin, ata dabaali din ilomdala, Yesus Kraist ami kukup nami kutal-fuku-bomdi abip ma ma kaptam imi kukuyim-bam ken-umbi kaami sang kaata bakayim-balala, asuk kipni aket kaali, kufuyokoma no.

¹⁸ Malo ma ipni aket fukunin kaata, Pol ali numi fanang kawu talokoma disa yaa, kal-bomdip iltipni kulu ti dak-fanan tal-une-bam kutaang-tabebip. Lale, ¹⁹ kanola Kamokim ayo unan aa! naka, namti, ipni fanang abil din unomi kaa dindi tunum kutaang-kup tibin imi weng kaata ma weng san utamon i! kalali din unokomi disa. Din itamila, God ami titil kaali, ma imi diim kawu ma buu ne? disa ye? kala utamon o, kalali kaata din unokomi. ²⁰ Kemin, kanta God ami titil so bombe namti, kaata God ami tunum unang ale, ali boko-lomda: Nata God almi lak duubi no, kalba. Lale, God ami titil kaali, kaami diim kawu ilin disa kela namti, kulaali kasen-fakamin tunum ale, ali God ami unang tunum disa. ²¹ Kemin, kipni aket fukunbip kaali, dok nolin kukup kaata ma utamum o, kalbip? Kipni

aket fukunbip kaali, Pol ayo as sukum iluu kulii bomdala numi talalyila talak elile? ali olen-daayila bilili kalin kukup kaata kuluu-lomda numi fanang kaa talak o, kalbip o? weng filit weng kaata-kup kukaayilak o, kalip namti, kipni kukup kanubip kaali, kipkal talaluliple, kawu din filit weng kaata-kup kukaayon o, kala-somla ko.

5

Korin kasel imi unang din tunum din imi kukup ku-mafak dakamsip kaami sang kaata ko

1Kor 5:6-13, 6:12-20, 2Kor 2:5-11

¹ Kemin, weng seliya, atin kukup mafak disa ulmi kusnum uta unang din tunum din imi kukup ku-mafak-dakamin kuuli, kipni diim kawu bombuu no, kalalipla kaali, weng yen-bam ke-bilipla weng sanbi. Kemin, aa tunum God ami lak duulin dinim yakal ti kanolin kukup mafak kaami fiyaap kaa ma duun-umbip disa yo. Kaali tunum ma aalap ayo taanala miin alalta, aalap ami kalel kuuli kuluuse. Kemin, kanolin kukup kaami sang kaata ko. ² Kemin, ibi kukup mafak kaami fiyaap kaata duubip o? Kibi kanolin aket kuluu kewa-somdipla, mep tunum kaa taba-bom kanolin kukup kutal-fukuba kaami fatom kaata kuluu-lomdipla, kipso nikil maakup kuyaku bom lotu kemin disa. Kemin, kiili fota-bamnip tabanak o, kala-somla ko. ³⁻⁴ Nali umbital samaan kalawu bombii. Yale, nami aket fukunin kaali, kulaali din kipni diim abasu. Kemin, kaalile tifan kipso maakup bom-bulup tap kebi no. Nali tunum kanolin kukup kaa kanuba kaata, fanang daa-lomdila, Kamokim Yesus ami win diim talalubi. Kemin, ipni bokoyon o, kali kaali, ibi tala-tala-ke-bamdip kaami kukup kaali, talal-bamdiwa yo! Nami aket fukunin so, nulmi Kamokim Yesus ami titil so, kiita kipso bom-biliwa yo. ⁵ Ibi mep tunum kaa, Kristen kipni iipyak tem kawu

bombe kemin, kulaa fotaba dabaalip tam banala, Setaan ata taba-lom angtiil yol kolala, utamdaya asuk tildang God ami miit tem tala, ilom am ma daanula asuk Kamokim ami talokoma kabaku God alta taba-lom mep tunum kaami sinik ayo asuk dap-taldang almi abip daalak aa!

Pol ami boko-lom: Korin kasel kibi mep tunum ban kemin tunum ayo fotaba dabaalip tabanak o, kalsa kaata ko

1Kor 5:1-5, 6:12-20, 2Kor 2:5-11

⁶Tunum mafak ayo ipni iipyak tem kawu bombe kemin, kanimin o, kala kaltipni win kaa kufumum o, kala-laabip yoko? Kabak-ali yiis bret faskaamin ultap disa katip tik-daalip daak bret ami tem unokoma kaali, bret ayo dukum fasuulokoma. Kemin, kanolin o. Kabi kanolin aket fukunap namti, unang tunum kusnum ili utam ale, yakal kukup mafak kaami fiyaap kaali duu-mokomip. Kemin, ibi kabak-ali utamsip disa ema? ⁷Ipkal Pasova kaami am daanula, Juda imi kanun-umbip ultap kanu-malip ko. Kaali, ili ti tam bret so, sipsip ami diim ukduulip so, kiita talalbi kutii inan-umbip. Kemin ale, ma kaata imi siin kaami yiis am kaptamu bombuu kaali, fokolip unu kulaa-lom kama bret kaata yiis disa nuu-bam inan-umbip tap ke, tiltam kama unang tunum ke-silip. Kemin, imi bret yiis tik-tiimin dinim, disa nun-umbip ultap, kipkal kanola kukup mafak kaali, kulaalip kot unu kewa tiltam tituunkup tabin tunum unang kelin o. Ale, ma kaata sipsip man ata an-ilom God ami kola kuyak fuulip kiin-tabamnula, God ata imi kukup mafak kaali, takan-tiiyila-yaaba ultap o. Yesus Kraist ali Kristen unang tunum numi sipsip man ililip kelala, kanola aaliwa numi iliim kaali boyase. ⁸Numi Pasova kaami fiyaap duumin kaa yak kamas kaami yiis mafak kaa kutaldak tiimin disa, kaa ban kemin so, aa atin kukup mafak so, kiimi sang kiita ko. Kemin, kaali kela-lomdup bret yiis dinim ata kuluu-lom numi Pasova

inin am daanu kaali in-bom ale, fiyaap dumalup o. Bret yiis disa yo, kalbu kabak-ali aket fukunin tambal so, kuno tituun eng bakamin so, kiimi sang kiita ko.

⁹ Nami sukon ma kipni dola kuyasii kabaku nali boko-lom: Kibi yak kaptum kusal tunum unang din unang tunum din kabak-ami kukup ku-mafak-daa-laabip tunum kiili, ipso ti nikil alimal ilin disa yo, kalasii. ¹⁰ Kemin, kabak-ali nali boko-lomdi: Kibi tawaal diim kalawaami unang tunum din tunum unang imi kukup ku-mafak-dakamin aye, saak yak kap-tunum kusal ilmi mafek mafek kiita kalan tal-kaayim-bam dakaayin aa, yak awem men imi wiis-saayin aye, kanolin unang tunum iyo baan kam-boyila unin o, kalasii dinim. Kanolin unang tunum kiili, am bokon kala bombuu kaali muupsip. Kemin, kaa dok kano-somdupla, tawaal kalawaaso, mep kanubip iso, kii kamboya unolup dinim. ¹¹ Mep weng kaa dola kuyasii kaami miit namti kalabuu. Kemin, kanola tunum ma ayo tam-ilomda kusnum imi bakayim-bamda, Nali tiltam Kristen kebi te! kal-bomda laaba, ata yak taba tunum din unang din kukup kaali, ku-mafak-dakan-tal-une-mokoma aye, yak aptum kusal imi mafek mafek kaali, dakaayokoma ale, saak yak men awem wiis saayim-bam wak talayin aye, saak weng mafak bakamin, ok mafak imbi-lomda tekela lukup-lukup tal-unemin aye, ninaa-ninaa-ke-bamda aptum kusal imi mafek mafek kaali, dakaayim-bamda kema namti, Kristen ibi yang ami atamip aso, tal-unemin disa le, aso maakup inan-tal-unemin disa yo.

¹²⁻¹³ Kabak kanum bokosii kaali, tunum tiltam God ami lak duulin disa bom-bilip imi itam lii-bam, kaa kalok nuu-bamdipla kanubip i! kalin kaa nami ok ema? Disa. Kaali God alalta taba-lomda imi kukup kaali yam-kukula, Yi, kaa mafak e? tangbal nuubip e? ke-mokoma. La, Kristen unang tunum ipni iipyak tem kaptam-ami yim-kukumin

kaali, atin ti iltipni ok alik kemin ale, kabak ti God ami Sukon Tem kaali boko-lomdu: Ibi tunum mafak kipni iipyak tem kawu bom-bilip iyo fota-bamnip tabanik o, kala kanum bokosu.

6

Aptum kusal Kristen kii yim-tama din kot baan diim kaa dakamin disa yo, kalin ami sang kaata ko

Mat 7:1-5, Luk 6:37-42, Rom 14:1-12, Jems 4:11-12

¹ Kemin, iltipni tunum ma kanola aptum Kristen kusunum ma aso alep weng aal dikimip aye, kaa ali fatom dinim la, Kristen unang tunum kii kamboyilala, aptum kaa dibii-din God ami lak duusip dinim imi diim daalaya, ita dabak-saan-umbip yoko? ² Am ma daanokomu kawu, ilom God ami unang tunum nuli taba alik tawaal diim unang tunum imi kukup iyo yim-kuku-bam utafiiyokomup kaa, ibi utamsip disa ema? Kulaa, faneng ipta tawaal diim kasel unang tunum alik kalawiimi kukup kiili utafiiyokomip. Kata, yak weng aal dikimin kaami miit kaata-kup ibi taang-kala talalulamip disa yoko? ³ Kemin, nuli abiil tikiin kayaak ensel imi kukup kaali, yam-kuku-bam utafiiyim-bam kemakin, kaakal kaa ibi utamsip disa yo? Aa, kulaa faneng, imi kukup kulaali yim-kuku-bam utafiiyokomup. Kemin, nuli tawaal diim kalawaami uluum tabin kaali, dotu utafii-bam nokol weng kaluuli dotu-somdupla yo! ⁴ Kanu-mokomup kemin, kanola tawaal diim kalaami mafek mafek sang ayo ma bombuu namti, kaa ibi kanimin o, kala yam-kukumin kaami weng kalawaali, tunum God ami lak duulin disa imi kukaayin-bilipla, ita yam-kukun-umbip yoko? ⁵⁻⁶ Tunum Kristen kesip alep ma iyo weng aal dikimip namti, kipni iipyak tem kaptam-ali tunum ma taang-kala weng san dotu-yimulama dinimna ema? La, kuno kela aptum kusal iyo yim-tama din tunum Yesus

ami lak duulin disa kiimi diim tiiliwa lekbi yim-bak-saan-unbip i? Kanolin kukup kaa kanun-umbip kaa atin fatom te! Kibi kunun-umbip kulaa, kela-somdiwa iltipni tunum ma uldaa-dabuulipla, ata kipni weng aal dikimip uyo talal-bala yo!

⁷ Kibi kaptum kusal kiili, imbii-din daalip lek yim-bam kot kamayila-yaabip. Katale, kanolin kukup kaali, ibi Kristen nulmi kukup uyo kulaa kela-somdiwa kaa kanun-tabasip. Kemin, kiwe, kaptum kusal Kristen ita taba kukup mafak kaa kipni kukaayim-bam ale, kasen-fakayim-bam, kipni mafek mafek kaata dakaayim-bam kanu-mokomip kaa, ibi kulii-din weng talalmin tunum imi fanang une-mokomip kaali, yaap keyokoma disa. Kemin ti kuno kamboyip ita kipni yam-mafak-dakan-tal-une-mokomip kaata, fan yaap keyokomu. ⁸ Lale, kipkal unang tunum kusnum imi kukup mafak uyo kukaayim-bam ale, kasen-fakayim-bam imi bung uyo dakaayim-bam, kem-laabip. Kemin, kaa God ami lak duulin disa kiita-kup daa. Iltipni kaptum kusal Kristen kusnum kiiso, ili kaltipta tabal-lomdip kukup mafak uyo kukaaya-tabasip o. ⁹ Tunum kukup mafak kutal-fukulin ili God ami abip kaa din unokomip disa yo, kalsu kaali, ibi utamsip disa ema? Kipni aket fukunbip kulaali, Ya suunin weng bakabu kuluuli, kasen-fakabu! Kemin, nuli ti tambal-kup tam unokomup aa! Kemin disa kayi! Ti utamin! Tunum sadikimin, awem men kutii-bom wiis-saalin, unang din tunum din kiimi kukup ku-mafak-dakamin, tunum alep ilmi aptum kalel tap kela imak tap kela ke alep maakup sin-yaamin aye, ¹⁰ tunum yukut inin, aptum kusal imi mafek mafek itam mok inayale, yukut dakaayin, ok mafak imbi-lom tikiiya babonin, aptum kusal weng mafak bakayin, saak aptum kusal ilmi mafek mafek kaami kalan tuluuyila yebam bung dakaayim-bam kemin, kanumin tunum kiili

tam God ami abip kaa tam unokomip dinim; atin ti disa te! ¹¹ Sawaayak kaali, maakup maakup ipkal kanolin unang tunum iltap bom-bisip. Yale, ibi God ami lak kaata duuliwa, Kamokim Yesus aso, God ami Sinik kaaso, alep ita taba-lom kipni ban kaali, diing daayip tiltam tambal-kup ke God almi man alik-daap keliwa, God ali boko-lomda: Kipni ban kaami uluum kaali, disa kelula, kulaata tiltam tituun-kup tabin unang tunum kelip kayi! yinsa ko.

Numi yaan sikil ayo alik ti kuu kukup tambal kaata-kup nuu-bulupla, unang tunum kusnum iyo God ami win kufolik o, kalin sang kaata ko

1Kor 3:16-17, 5:6-13, 2Kor 6:14-18

¹² Kemin kulaali, kapni weng kulaa tifaneng boko-lomdap: Yak kunolin mafek mafek alik buu, kulaa kanolokomi no, kalbi kaali, weng dinim kulaa ti kunolokomi, kulaali kalbap. Katale, yak kanolin bung mafek mafek kaa alik kanola ma taba-lom dong dokop-tamu dinim. Nakal ti boko-lomdi: Yak mafek mafek kunolin alik bombuu kiili kanolon aa, kalbi, kulaa weng dinim kanolon o, kalokin. Yale, nali bung ayo maakup so ma kambolila kaata taba nili sok de-namulin tap ke-lokomu disa yo. ¹³ Tunum ma ayo alami weng ku-titilmolon o, kala tal-ilomda bokola ko: God ayo inin kulaa daak mat tem unemin so, mat tem kabaak-ata inin-inin inamnap saak unemin kaami baan diim kaaso, alep imi talalusa no, kala-laaba. Kaami miit bakaba kaali, dok kata naa kalolip: Kanolin weng uyo alami aket fukunin um-titil-saan-bamda, dok kanumin dok kanumin kukup sidikimin aye, nuumon o, kala namti, ayo ti kanolama no. ¹⁴ God almi titil kaata, Kamokim ayo kom tem lo dafolaya tam tiinsa. Kemin, nokol ti kanola yim-fola tiltam tiin angtiil kusnum akal alik dik-yak ulokomup.

¹⁵ Kemin, ibi yak iltipni sikil yaan aa, angtiil kaa, Yesus Kraist ami tiil anung uu, kalalip utam kaal-kesip e disa? Nali Yesus almi tiil anung. Dok kano-somdila nali yak ilomdi sadikimin unang umi angtiil diim aba-lomdi sadikimin unang umi angtiil anung ke-lokomi ni? Daa te! Sadikimin kuu ti atin kukup mafak dukum kemin, kaa kanu-mokomi disa yo. ¹⁶ Ti kabak ipkal utamin! God ayo boko-lomda: Akam ili tiltam angtiil maakup tap ke-lokomip kayi! kalsa. Kemin ale, tunum ali ma yak sadikimin unang uyo yang tuk-duu kuliila una namti, uso aso kuyaku-diyaku-ke iyo tiltam angtiil maakup ke-lokomip. ¹⁷ Kanolin kemin ale, tunum ayo yak Yesus Kamokim ami diim fep-nokoma kaata, aso aket maakup ke-lomdipla ilokomip o.

¹⁸ Kemin, ipkal, sadikimin kukup kaali, kulaa kela-bomdiwa yo. Tunum ili yak ban malo ma wakan-umbip kulaali, yak ilmi iipyak tem kabaku kanun-umbip disa. Kulaa, tiltam saak lo kulu kanum-laabip. Lale, tunum ayo sadikima namti, kuuta fan, taba-lomdu ami iipyak tem kaali, alik atin dap-mafak-daalokomu. ¹⁹⁻²⁰ Kaltipni iipyak tem kabak-ali God ami Sinik Tambal ami am awem o, kalsa kabak-ali ibi utamsip disa ema? God ali almi Sinik ayo ibi kuuyila kaltipni iipyak tem kabaku bombe. Yak iltipni angtiil kaa fan, iltipni disa; God ali sisol dukum o, kala Yesus ami kiim kaata, kuluu asuk ibi molaya kipni angtiil kaali, God almi alik kesu. Kemin, ipni sikil yaan kulaaso, angtiil kulaaso, alik kukup tambal kaata-kup nuu-biliwa, kayak kayak iyo God ami tong kaata-kup baka-biliwa yo!

7

*Unang din tunum din akam imi kukup kaami sang kaata ko
1Kor 7:25-40, Ef 5:21-33, Kol 3:18-19, 1Tes 4:3-7, Tat 2:3-5, Hib
13:4, 1Pit 3:1-7*

¹ Kamala kulu nakal kipni sukun tem dola kulaap-nip talbu kabak-ami weng ma bokop-nambip kaata, nakal weng maan kaa tiiyon o, kalalila kemin, kanola tunum ma ayo unang uyo ma kuluulin disa bombe namti, kaa mafak disa. ² Lale, sadikimin liip kaali, yaapkan buu kemin, tunum alik maakup maakup iyo akal almi kalel so kela-kela-ke-balale, kuno unang alik maakup maakup yakal ti ilmi imak so kela-kela-ke kanola ilokomip kaata, tambal o. ³⁻⁴ Kemin, kalel umi angtiil kaali, ulta tiin mobu disa; imakim ata tiin molale, kuno imakim ami angtiil kakal alta tiin moba disa. Kemin, kalel uta tiin molu kelip akam bom-bilip. Kemin, imakim ami angtiil kaali, kalel umi kemin, dil saanin disale, kanola kalel umi angtiil ukol imakim ata tiin mola kebip. Kemin, uli dil saan-bulu kemin disa. ⁵ Kemin, kapta kuluulaple, uta tam-buulu kebip. Kemin, ma ata taba almi angtiil kaali, daa yo, kalala dil saanin disa yo. Kulaa, akam iyo aket maakup kebip-kup, beten kaata ke-bam ilana-somdupla yo, kalip kulaali tambal. Lale, mulo kawu akam kibi angtiil uyo kulii-tala-tala-ke-lokomip kaata tambal o. Kanola kulii-tala-talakin disa kelip namti, Setaan ayo tal yam-kukulale, kulii daak abokomip o.

⁶ Unang kuluula, tunum dabuulu kemin, kaami sang kala bakabi kaali, nali boko-lomdi: Kuyak kuno kunumin o, kalbi dinim. Kaa iltipta dik-daap-nipla kemin, nali kaali ti tambal o, kalbi. ⁷ Nami aket fukunbi kaayo, unang tunum alik iyo nalaltap keliwa, kapkes bom ilin o kalbi. Lale, God ata unang tunum alik maakup maakup imi titil kukaayim-balaya kapkes balale, kano unang din tunum din ke-bala ken-umbip.

⁸ Kulaa, unang tunum kapkes so, unang kaluun so, kipni bokoyokomi ko: Kipkal nami kala kanola kapkes bom-laabi tap kelip disa; kapkes kulu ilum o, kalip kulaali

tangbal. Yale, ⁹ unang tunum kapkes so, kaluun so, ili ti unang kuluula, tunum dabuulu kemin, kaami kukup akal kusnum ma keyu yang ban waka-mokomup o, kalip namti, baan kuno kela yak unang kuluula, tunum dabuulu, kemokomip kaata tambal. ¹⁰ Kemin, lo kalawaali tunum din, unang din, imi kuyon o, kalalila kemin, kabak-ali nalmi lo disa; kaali Kamokim Yesus ami lo kuka-daasa kabak-ali boko-lomdu: Unang uli ulmi imakim kaa kewala-yaamin disa. ¹¹ Kanola unang uyo ulmi imakim kaa kambolu namti, yak tunum kusnum kaa asuk kuluu-laamin disa. Ale, unang uyo disa kaa ilokomi dinim o, kalu kulaali, asuk yang ulmi suun imak dabuu bii kensu ami atamule, aket maakup ke asuk akam tambal-kup ilokomip kaata tambal o. Imakim akal almi kalel kuu fotabemin disa yo, kala Kamokim ami lo kaali kanum bokosu.

Unang akam kiimi ma asiik Kristen kela kala kala-lomdip atam suunin disa kaami sang kaata ko

Mat 5:31-32, 19:1-12, Mak 10:2-12, Luk 16:18

¹² Kemin, kalawaakal ti unang din, tunum din, imi sang kemin ale, kaali Kamokim Yesus ami weng disa; kulaa nalmi weng kemin ale, ipni bokoyon o, kalila ko. Kanola tunum akam ma laabip. La, imakim ali tiltam Kraist ami lak duula namti, unang uyo bokolu: Nami imak ali Kristen keba. Lale, nali kela yang banokomi disa yo, kalu namti, imak kaa kalel kuuli fotabamna yang banemin disa. ¹³ Kuno ti unang akam ma bom ilom, kulaa kalel uyo tiltam Kraist ami lak duulokomu ayo tunum kaa bokola ko: Nami kalel uyo Kristen kebu. Katale, kuu kewa yang banomi dinim o, kala namti, kalel uyo taba imakim ayo kela unemin dinim o. ¹⁴ Kabak-ami miit kaali, tunum ali, Kraist ami lak duulin dinim ayo ti almi kalel Kraist ami lak duusu kuumi aket-kup kuwa-bomda umi diim-kup

bom ila namti, God almi unang tunum Kristen imi aket-kup kuyila bom laaba ultap ke God akal tunum kaa tiin molokoma no. Kanola unang uyo Kraist ami lak duulin dinim bombuu, ukol ulmi imakim Kraist ami lak duulin ami aket kola bomdu ami diim kawu suunkup ilu namti, God almi unang tunum Kristen imi aket-kup kuyila-laaba tap ke, God akal mep unang kuu tiin molokoma no. God ali kanola aket kukaayin dinim ken-umba dinam, Kristen kipni man iyo Yesus Kraist ami lak duulin disa, imi man ililtap kesip. Lale, God akal utamaya, Awak-aalap ibi Kraist ami lak kaa duulip kala, kala-somdala, kipni man kiili tiin mo-balaya bom-bilip o.

¹⁵ La, God ali kipni naan-daayilila, Tiltam aket bililikup kala abiin tambal-kup tiin-bom ilin o, kalala ibi weng umuuyase. Kemin, kuno tunum akam ma bom laabipla, imak ayo Kraist ami lak duulokoma kaali, kalel uyo Kraist ami lak duulin disa utamula, Nami imak ali tiltam Kristen keba kalalu atamduya kuno kelon o, kalu namti, kulaa weng dinim kemin, unang uyo kuno imakim ayo kelamu. Kemin, imakim Kraist ami lak duulin ayo kalel kuuli, dil saanin disa kuno kambowa kela yang banemin o. Aa, ti kuno unang akam ma bom ilom, kalel uta tiltam Kraist ami lak duulule, kulaa imakim Kraist ami daang bakaalin dinim be, ayo utama yi, Nami kalel kuuli, tiltam Kristen kebu kala, utamdala kuno kewa unon o, kala namti, kulaa weng dinim. Kemin, kalel kuu asuk imak kaa dil saanin disa. Kuno kambolu namti, kewa yang banemin kaata-kup o. ¹⁶ Kalel, kubi ti kultupni timak ayo dong dakaan-balap tiltam Kristen ke-lokoma ne? tiltam Kristen ke-lokoma disa yi? Kemin, kubi kabak utabap disa. Kuno ti imakim kapkal kapni kalel uyo dong daka-um-balap tiltam Kristen ke-lokomu ne? tiltam Kristen ke-lokomu disa ye? Kabak-ali kabi utabap dinim, babonbap. Kipni tiltam Kristen

kelup o, kalokomip kaali, ibi iltipni unang tan aye, imak miineng aa, Yesus ami lak duulin disa, kii keyila yang banemin disa yo.

Numi tiltam Kristen kelin disa bom-ilup God ata numi tiin-laamin kabaanuyase kaami diim kawu bomduwa yo, kalin kaami sang kaata ko

Gal 5:6, Ef 6:5-6, 1Pit 2:16

¹⁷ Kamokim ami unang tunum maakup maakup imi tiin-laamin kaali, kuya-kuya-kelale, tiin-laamin kano-lin kaami diim kawu bom-balaya, God ayo naan-daala tildang talse kaali, kaata-kup kutal-fuku-bom-balala yo, kalalila, alik abip ma ma ilmi Kristen unang tunum iyo lo sang kalawuuta suunkup bakayila-tabasi. ¹⁸ Kemin kanola, Juda tunum ma ami ipnaal ukduu-kukan-telip bom-balaya, God ayo weng umola tildang talse namti, ami angtiil dal kaa talalulila disa ke-lokomu no, kemin daa yo, kala-somla ko. Aa ti, kuno tunum miit ma dok nolin tunum ata ami ipnaal ukduu-kukan-telin disa kelip bom ilala, God ayo weng umola tildang talse namti, ali bokoyilala ita taba-lomdip kaami ipnaal kaa bo-kukan-telokomip disa yo, kala-somla ko. ¹⁹ Kaami miit kabak-ali, tunum ipnaal bomin kukup kaa dok kanolokomu disa; kuno ipnaal bo-kukan-tiilin dinim kata, kaa dok kanolamu dinim. Lale, fan, God ami Lo kutal-fuku-bom-ilin kaata fan mafek mafek win so namti kala bombuu ko. ²⁰ Tunum ok ma, God ata kolase kaami diim kulu bom-salaya, God ata naan-daala tildang talse namti, okokmin kaa kanuba kaami diim kawu-kup bala yo, kala-somla ko. ²¹ Kanola disa masiim sok de-tamulip tunum ma kaami disa okok ke-balap, God ayo weng umbaap-ta tildang tal-salap namti, kapni sok de-tamulip disa masiim ok fuku-balap kaami aket uluum kaa tabemin disa. Lale, kabi utamapla, Nali sisol kuluu nalmi kamokim ami kola moliya, sok tildaa

nam-baala ami ok tabonsi uyo, kulaa kela tam banokomi kaami liip kaa bombuu kalap namti, kaata mo-somdawa kaal dinim kambola tam banokomap o.

²² Mep tunum kaa sok dedulip tunum ma kaami okok kamaan-balala, God ata naan-daala tildang Yesus ami mepso talse, ali kamala-kup kulu Kamokim almi keba. Kemin, ali sok dedulip tunum ma kaami okok keba. Lale, Kamokim Yesus ami tiin diim uyo tunum kaali ban kaata taba-lomdu asuk sok deduulin tap ke-lokomu dinim o. Ale, dok nolin tunum kaata ma sok deduulin dinim disa kulu bom-salaya, God ata naan-daala tildang Yesus ami miit tem talse namti, ali sok dedulip okok kemin dinim bombe. Lale, kulaata Yesus Kraist almi sok deduulin tunum alaltap kelaya, ayo yak mafek mafek alik kiili, Yesus almi boko-lomda: Kalaata kanolan o, akan-kaaba kaata-kup nun-umba. ²³ God ata taba-lomda ibi Kraist ami kiim ta kuluu mose. Kemin, saak yak mafek mafek kanumin kukup mafak kaami tiltam sok de-yimulin tap kelon o, kalu kaa, ibi maso yak kotal-fuku-laamin dinim o. ²⁴ Nak-tunum kusal kipyo, tunum ami tiin-laamin ayo kotal-fuku-bom-balaya, God ayo naan-daala tildang talse namti, ali ti God ami diim kawu fewa-bomda kanolin tiin-laamin kaami diim kawu suunkup bom-balaya yo.

Unang sii tunum ket imi sang kaata ko

Luk 21:23, Rom 7:2-3, 13:11, 1Kor 7:1-5, 2Kor 6:14-15, 1Jon 2:17

²⁵ Ibi unang sii tunum ket imi sang kaata dik-daap-na-lomdip, sukon kala dola kup-nambip. Kemin, Kamokim Yesus ali kanolin kaami sang kaali, ma bokosa dinim, kalalila, nalmi aket fukunbi kaata kuluu bokoyon o, kali kemin, Kamokim Dukum ata olen-daap-na-lomdala, talalu-nam-tiilaya tiltam bomdi iyo weng bakayim-biliya, Kristen unang tunum ili nami weng bakabi kaami fiyaap uyo duu-bam iyo kotal-fukusip. Kemin, ibi weng san iliwa.

²⁶ Am kula daansuu kaali, aket uluum tiltam tiltam kem-tabu kemin, nali utamila ibi fiit-mokomip kalaliya, nalmi aket fukunbi kaa, alik ibi kamala kalawaali kanola bom-bilip kaali, kapkes ilin aye, unang din ke-bom ilin aye, ultap kanolin-kup ilokomip kaata tambal o, kalbi kaali, ²⁷ kanola kabi kalel so namti, aket yaapkan fukun-bam, Kwin kaa dok kano-somdila kewa unon i, kemin daa! Aa, kanola kabi kalel dinim kapkes namti, baan unang ma kuluulon i, kala aket yaapkan kaa fukunin disa. ²⁸ Lale, kabi unang kuluulokomap namti, kaa ban wakamin disa. Aa, unang sii ukol tunum dabuulokomu kukal uli kaa ban wakamin disa. Lale, tunum unang ili unang din tunum din kelip namti, mep tawaal diim kalawaali aket uluum kaata kuluu-laa-mokomip. Kata, nami aket fukunbi kaali, kanolin aket uluum kaata tal kipni diim abe-mokomu dinim o, kalbi.

²⁹⁻³¹ Nak-tunum kusal kipyo, weng ma bokoyokomi. Kemin, weng san iliwa. Tawaal diim kalawaami kukup kala kanola bombuu kaali, bom ilana disa ke-lokomu kaali, mep dikiwa-talabu kemin, daa mep ilana luk daalin tap ke-lokomup kabak-ami tunum unang din aye, tunum ami kayaak taanan e, kalala, amaba aa, tunum bisnis kemin tunum aye, tunum tawaal diim kalawaami ok tabuulin tunum aye, kanolin kukup kutal-fuku ili mep tawaal diim kalawaami kukup tambal kaami aket kaata yan-bulu ilin dinim o. Kaami aket kulaa filit so ke-bamdiwa, God ami mafek mafek kaami aket kaata yan-buluya, bomdiwa yo, kala-somla ko.

³² Nami fanang dakabi kaali, mafek mafek aket uluum yaapkan kiita taba-lomdip kipni aket fukunin kaali, kumafak-dakaayim-bilipla, aket yaapkan kaa fukunin dinim o, kebi. Kemin, tunum ket ayo ti Kamokim Yesus ami kukup kaami aket kaata-kup kutal-fuku-bomda, Kaata kanu-biliya, Kamokim ata nami fiyaap kaali, duumak o,

kalala kaali kanu-mokoma. ³³ Lale, tunum unang din ayo tawaal diim kalawaami mafek mafek kaami aket fukun-bamda, Kaata kanu-bilila, kalel uyo nami fiyaap kaata duup-nuk o, kalalaya kabak-ali kanu-bamdala ³⁴ yak God ami ok kaata nuumon e, ale yak nalmi kalel umi mafek mafek kaata kanuman o, nambu kaata nuumon e, kal-bomdala, aket alep fukun-tabasa. Kemin, unang fasele aye, unang sii bombuu aye, uli Kamokim Yesus ami kukup kaami aket-kup fukun-bamdu, Nali God almi alik-daap kelomdila yang kalok nolin kalok nolin kukup kanumi kulaali, nali almi kanuman o, kalba kaata kanu-bamdila yo, ke-mokomi. Kemin ale, unang, tunum din uta tawaal diim kalawaami mafek mafek kaami aket kaata-kup fukun-bamdula kanu-biliya, imak ata nami fiyaap kaa duumak i, kala-lomduya kaata kanu-mokomu no.

³⁵ Kemin, weng kalawaali ipni unang kuluula tunum dabuulu kemin, kaata kelin o, kalali bakayimbi disa; nali bokoyilila, ibi kuuta dong dokoyiluya kanu-bam tambal-kup ilin o, kala bakayimbi. Kemin, kanola nayo ti ibi tituun-kup bomdiwa yo. Aket alep fukunin daa; Kamokim Yesus ami ok kaa ti dukum-kup kutal-fuku-bomdiwa yo, kalaliya weng kalawaali bakayimbi.

³⁶ Kemin, unang sii ma tunum ket ami no, kalalip weng tik-daaliple, ayo daa yo, kala kewase. Katale, ali utamala, Awu, nami unang ma weng ma kaa baap-niwa umi bokowa-lomdi: Tam-buulokomi disa yo, kalasii kabak-ali tambal disa, kalala, aket dukum fukun-bam ale, unang umi aket kaata disa akal ma an-bulula, disa akal ma ke-bamdala, utama yi, Unang kuluulokomi kaali ti yaap kep-nokomu no, kala namti, almi aket fukunin kanolokoma kuyak ali ban wakamin disa. Kuno umbuula dabuulu akam kemin o. ³⁷ Lale, tunum ayo mafek mafek kusnum ma kaata tildak ami aket tem un-ilomdu unang din kemin,

uyo kuno kulaa-lomdapla disa kulu ilan o, kalula, disa almi aket fukunin kaata titil-kup fak-daa-bomda bokola: Nali unang din keli disa yu! kalala ami aket tem ayo kukup mafak kemin kaami aket kuu kuno kewa fanang tambal kaata-kup fukun-bam ale, yak almi aket uyo boko-lom: Unang sii alami no, kalalip baap-na-silip kuuli, kuluulokomi disa yo, kala kanum boko kela namti, kulaa weng dinim tambal o. ³⁸Kemin, unang sii alami no, kalalip weng baala-silip uyo kuluula namti, kulaa kukup tambal ale, kuluulin dinim kela namti, aa kaaso ti kukup tambal dukum.

³⁹Kemin, unang uli imak taanin disa bombe kaata, kalel uyo ami diim kawu yak fewa bom-ilom imak ayo taanale, kaluun kewa uyo yang tunum kusnum ma dabuulon o, kalu namti, kulaa weng dinim, yang kunolamu. Lale, tunum ali tifan ti Kristen kesa tunum kaata dabuulokomu uyo tambal. Lale, ⁴⁰nami aket fukunbi ayo, kanola unang uli disa ilokomu namti, atin ti fiyaap-kup duu-bam ilokomu no, kalbi. Kemin, tunum kusnum ili nami weng kala bakabi tap ma kanu-bam bakan-umbip dinim. Lale, nalmi aket fukunbi kaali, God ami Sinik ata taba-lomda nakal kanola kukup-nam-balaya, weng kala bakayinbi ema yo? kebi ko.

8

Talooop kuluu-lomdup awem men ami kolum o, kala fuu-bam inin kaami sang kaata ko

Rom 14:1-23, 15:1-6, 1Kor 9:19-22, 10:18-11:1, Kol 2:16-22

¹Kulaali, kipni sukun tem dola kup-na-lomdip tunum kiimi talooop kuluu-lomdup awem men imi kukaayup kayi, kal-bomdip fuu-bam inin kaami sang dik-daa-na-silip kaami sang kaata nakal maan tiiyon o, kali. Kemin, kibi boko-lom: Salap men kaami titil dinim kaali, alik nuli ti

utamsup te! kalbip. Kulaa faneng. Lale, nuli utamsup te! kalin kulaata taba-lomdu nulta-kup o, kalalip fuut-tabemin kaami kukup uyo kutaltam dakan-tabasip. Lale, nuli naktum kusal imi aket kola una-tala-kemin kukup kaami kuluulokomup kuuta taba-lomdu Kristen nuli dong dokoyilu tiltam atin titil-fak-daalokomup. ² Tunum ma ayo nali mafek mafek kiili alik utamsi no, kala namti, tunum ami utam-laamin kaali, tiltam tiiknin disa buu. Kemin ale, ³ fan kanuba tunum ali God ami aket-kup kola namti, kaata fan God ali utama yi, Kaali nalmi man u! kalokoma. ⁴ Kemin, taloop kuluu-lomdup awem men ami kolum o, kala fuu-bam inin kaami sang kaata bokoyokomi ko. Kemin, kulaa nokol utamsup kemin, salap men kaa fan mafek mafek tituun disa; ibakamin kemin, sinik God alaltap kiili ma bom-bilip disa, ti God ali maakup ata-kup bombe no. ⁵ Kulaa, tawaal diim kalawaami unang tunum ili mafek mafek yaapkan kiili, god o, kal-bom ale, kuno unang tunum yaapkan kiikal kamok kamok o, kal-bala ken-umbip. Lale, yak mafek mafek abiil tikiin so, abiil kaptamu bom-bilip iso, aa yak mafek mafek tawaal diim kala bom-bilip aye, unang tunum ita imi bakayin-bamdip: God o, yakan kan-umbip kii, fan numi God daa. ⁶ Numi God kulaa ti maakup kemin, kaali Aatumen God ata, ali mafek mafek alik kiimi miit kayaakim kemin, nuli tifan almi man alik-daap o. Kano ti numi Kamokim maakup ata-kup ti fan bombe kemin, ali Yesus Kraist ata no. Kulaata taba-lomda mafek mafek alik kalawi talalu kutuilaya, Kristen nuli tiltam almi titil diim kawu mokso bom-bulup te!

⁷ Lale, Kristen maakup maakup ili utamiwa yi, Awu, awem men kuuli fan, ibakamin umi mafek mafek o, kalalip talalu utamsip disa. Siin sawaayak kaptoowu ili awem men umi diim kaptoowu-kup talan-umbip. Kemin, unang tunum Kristen kanolin imi aket fukunin kaa taloop kuluu

salap men imi kukaayin kaali, atin ti fan mafek mafek tituun o, kalalipla inan-yaabip kemin, imi aket fukunin kaali taloop kalawaali awem men umi kemin, Kristen nami imbi kalawaali kukup mafak ema yo? kal-bom ina-faka-biliwa uta taba-lomdu imi aket tem kabak-ali ku-mafak-dakaayila-tabasu. ⁸ Lale, nuli yak inin-inin kiili, inamnin disa kelup namti, kaali God ami tiin diim kawu, mafak ke-lokomup disa. Kuno inamnup namti, God ami tiin diim kawu, mafak-nokomup disa. Inin-inin kaata ma taba-lomdu nuli yim-bii din God ami mepso kaa daalokomu dinim o.

⁹ Kemin, yak iltipni kukup mafak kaa kanubip ku-uta taba-lomdu tunum unang God ami lak duu titil-fak-daalin disa, bom-bilip imi yam-mafak-daalula yang ban ke-mokomip. Kemin, kipkal kabak talalu utafii-bamdiwa kayi! ¹⁰ Awem men kaami taloop kaata kup-tip inamnon o, kalap kulaa, weng dinim kemin, kulaali inin-kup o, kalbap tunum kabi yakaba yang awem men kaami am kaa tam-ilomdap men awem wiis molin disa. Tiin-bom yak kang daam ayo kuluu awem men kukaanbip kaami inokomap kaali ti kanola tunum titil-fak-daalin disa; ke aket fukun-bam taloop kaali faneng salap men ami kemin Kristen nami inokomi kaali kukup mafak ema yo? kalba tunum ayo din titamala, Awu, kapkal inbap kala kalale, ami aket fukunin namti, kufolula akal taloop kuluu men awem kukaanbip kaali, inokoma no. ¹¹ Kaali kapni aket fukunbap kaali, kulaa weng dinim kuno ini no, kalbap uta taba-lomdu tunum titil-fokolin disa bombe ayo dap-mafak-daalokomu. La, kap-tunum ali Kraist ata ami iliim kaali, bolon o, kalala taandala asuk dabuu dap-talang almi langlang tem daase. Kemin, ¹² kipni kap-tunum kusal maakup maakup imi aket fukunin kaali, talalu titil-fokolom kuu kayak kuu kayak kemin disa bilip kemin, ibi

kanolin kukup kaali kanu-bam ale, ami God ami lak duu-laamin ku-mafak-daawala-lokomip kaa, kipni Kraist ami ban kamalokomip namti kabuu no. ¹³ Kalsu kemin, kanola nali taloop kuluu-lomdip ibakamin salap ami kolip kaa in-bilila, nami nak-tunum ayo nitamale, kaata taba-lomdu ami aket fukunin kaali, ku-mafak-daalu yang ban wakama kala kali namti, taloop kaali maso ma inam-nokomi dinim.

9

Pol ami God ok kaali, sisol kaamin dinim disa ok tabuubi no, kal-bomda fiyaap duumsa kaami sang kaata ko

Ap 20:17-24, 1Kor 4:1-13, 2Kor 4:1-15, 6:3-10, 11:16-32

¹ Tunum malo ma imi min lo tem kawu tiin-bom-biliya, ita nami tiin saanin dinim. Ale, tunum malo ma ili boko-lomdip: Pol ayo Yesus Kraist ami kalaan tunum disa yo, kal-bom ale, Ali numi Kamokim Yesus ali almi tiin alep alep kaali atamsa disa yo, kal-bom kanubip. Katala, nami sang bakabip kaali, kasen-fakabip. Nali Kamokim Yesus ami ok kaata-kup okok ke-bilila, ibi kabak-ata utafii-bamdipla tiltam Kristen kem-tabasip. ² Tunum kiimi aket fukunin ayo boko-lom: Pol kaali Yesus ami kalaan tunum disa yo, nakan-kaabip. Yale, kuyak ali nali maan tiimin disa. Kemin, kipkal utamsip taa! Nali Yesus Kraist ami kalaan tunum kemin, kayak kayak ili kipni kama kukup kanubip kaali, utam-ilomdip Pol ali tifan Kamokim Yesus ami kalaan tunum ke-bomda kukuyin-bala kaa kanubip o, kem-tabasip.

³ Kemin, tunum malo ma iyo baloop-nam-bilipla, imi weng kanup-nambip kaami maan tiiyila-yaabi namti kala bombe. ⁴ Yesus aptum kusal kalaan tunum nuli God almi ok kaata-kup fuku-bulupla, God ami unang tunum ita taba-lom inin-inin ayo numi kukaayilip namti, kaata yaap keyokomu. Ale, ⁵ Kraist ami kalaan tunum kusnum iso,

Yesus Kamokim ami nakal iso, Pita kabe aso, nikil kanolin kiili, Kristen unang kesip ita-kup dunu-silip. Kemin, God ami okok kem-tal-unemip kaali, akal almi kael e, kala kusiin daala kusiin daala kem-tal-une-bamdip okok kem-tal-une-bilipla, Kristen unang tunum iyo moni aye, mafek mafek aa, iyo kuluu dong dakaayila-yaabip ale, nali yi? Nakal ti kanu-mokomi kaata yaap keyokomu. ⁶ Aa nasole, Banabas so, alep nuli God ami ok sole, tawaal diim moni wok kulaaso, kano alep alep okok ken-tabasup. Ibi numi bokoya-lomdip: Alep kipni God ami okokbip kaali, nuli dong dakaayin-bam moni kaa kukaayokomup disa. Kemin, moni kaali, alep iltipni san. Kemin, alep ipni moni ok tabuumin kaali, kulaa kela-yaamin disa. Alep ti kano ok tabuu-bomdiwa yo, kalbip. La, ibi Kraist ami kalaan tunum kusnum yakal ti kanolin weng kaa kuno kulakamin disa ema? Daa. Nokol ti kanola moni ok kaali, kambola God ami ok kaata-kup okok ke-buluple, kipta numi moni aye kaayo kuluu numi dong dakaayokomip kaata ti tambal. ⁷ Kemin, dok nolin tunum kaata ma waasi dinin kaami ok kaata ma tabuula namti, almi inin kaa alalta fen-tal-une-mokoma disa. Almi tiin molin tunum alalta inin-inin ayo tiin mo kukaalokoma. Aa, dok kanolin tunum kaata ima lang dikima namti, ti alalta-kup din dabuu bi kulii-tal inokoma. Aa, tunum kaa kanta bulumaki tiin molin tunum kela namti, bulumaki muuk ok anung kaali alalta ilii tal inam-nokoma. Kanolin kemin ale, ibi moni anang ayo alep nuli dong dakaayim-bilipla, nuta taba God ami weng kaata kipni kukuyokomup kaata tambal dukum o.

⁸ Tunum kipni kukup kaami sang kaata-kup bakayimbi disa; lo ukol kanum bokosu. Kemin, ⁹ Moses ali Lo kabak-ami sang maakup ma kaata kanum boko dola-lomda:

Bulumaki ayo kapni okok kamap-tam-bamda wiit ami tip diim kawu ti tibin tal une-bala, wiit tiil kaali, ulela

daak tawaal abamnip afetbap kaali, bulumaki ami bon tem kaa sok dinalin disa kaali, kambolawa, akal wiit anung ayo inan-tal-une-bamdala, ti antibin tal-unemin o, kalsu. Kemin, God kaa bulumaki imi aket kaata-kup fukun-bamdala bokosa dinim. ¹⁰ Yesus almi kalaan tunum numi aket so fukun-bamda ima tinap ilokomip kaa mafak o, kala-lomdaya kabak kanum bokosa. God ami aket fukunba kaali, tunum iyo malii bak-daa kuluu wiit lang diki-balale, malii ma wiit yakaana ayo daka-bala yo. Kemin, tunum iyo aket fukuniwa yi, Daka-mokomup kaa, nokol anung kaali faka-mokomup kala, kal-bomdiwa, okok ke-mokomip kaali, tambal kala-somdala God ali numi aket kaata fukun-bamdala, Lo kaa Moses ami bokolale ata dolsa. ¹¹ Kemin, Banabas alep nuta God ami weng tambal kaali, kulii-din kipni iipyak tem daalupla, tiltam dukumasu. Kemin, kipni inin-inin aa, ilim aye, moni ayo kuluu numi dong dakaayokomip kaa, kukup tangbal disa yo, kebip ema? ¹² Kipni aket fukunbip kaayo, kaa tambal o, kala kanolin mafek mafek kaali, tunum kusnum imi kukaayokomup kalbip. Yale, ibi numi aket kaali, fukunbom nokol mafek mafek kaali, kukaayim-bam kemalip disa yoko? Faneng, nokol kanolin mafek mafek kulaa kuluulalup o.

Kemin inin-inin aye, ilim, moni, kulaa nokol yaap kuluulalup. Lale, nulmi aket fukunbup kaali, moni aye, kuluulokomup kaata taba Yesus Kraist ami weng tambal kaami liip kaa bak-daalamu no, kala suun-bamduwa, ma kuluulin disa kela mafek mafek kaali iip-nulup o, kalalupla fiit-bam moni ok kaata okok-kem-tabasup. Kemin, ¹³ tunum Jerusalem lotu am diildiil dukum kaptam-ami okok kem-laabip, ili kaptam-ami ima anung ayo faka-bam ale, awem tunum pris o, kebip iyo, taloop kulii-tal tii, kuyak fuulip kiin-bala, God ami kukaanbip kaami daam

kaali, ililta taloop kaami anung uyo, ilimi uka-bam kemyaabip kaa, ibi utamsip disa ema? ¹⁴ Ultap kanolin kemin ale, Kamokim Yesus ali lo kalawuuli kutii-lomda, tunum ali God ami weng tambal kaata kukaayin-bala, weng san-kaamip namti, mep tunum kaa weng, weng san-kaabip isiik ima waan aye, kiili kulii-tal dong dakaayin o, kalalala kutiisa.

¹⁵ Lale, nali mafek mafek kaa ma kuluulin dinim. Kemin, kamala kuluwaata mafek mafek ma kuluulon o, kalalila weng kalawaali dolni disa. Atin ti yak kipni moni aye, ayo ma kuluulokomi dinim. Nami God ami ok disa kulu okokbi kaami fiyaap kaata duubi. Kemin, nami aket fukunbi kaali, tunum ma ata taltam moni aye, ma kup-nalomda, nami fiyaap duubi kaami miit ayo dik-daa kukan-tiip-nokoma disa, kaali mafak o, kalbi. ¹⁶ Kemin, nakal utamila, God alta bokop-na kalaliya ami weng tambal kaata bakayila-tabasi. Nali dok kanola boko-lomdi: Nalmi aket fukunin kaata kuluu-lomdiya kanubi ni, kalokomi disa. Nali weng tangbal kala kukaayin disa ke-mokomi kaali ti, atin um-tal-daalokomi no. ¹⁷ Kano ok kalawaali ti, nalmi aket fukunin kaata-kup num-tabasi dinam, kuuta nali sisol kan-tabasi. Yale, nalmi aket fukunin kaa disa. God ami ok kalawuuta kanuman a! kalala kup-namba kaata-kup kaa kanum-umbi. ¹⁸ Kemin, nali kabak-ami sisol kaa dok kanolin sisol tap ma kuluulokomi ni? Nami sisol kaali, God ami weng tambal kipni kukaayila-tabasi kabak-ami sisol o, kala moni kaa-mami. Lale, kabak ma kan-umbi disa. God ami weng tambal kaata, kuluu-lomdi disa kukaayimbi kaami fiyaap duubi kaata nami sisol kaamin tap namti kuluubu kemin, kaata-kup ti yo, kalbi no.

Pol ayo boko-lomda: Nali unang tunum alik imi okok kamayin tunum alaltap bom-biisi kaata ko

Rom 14:13-23, 15:1-6, 1Kor 8:1-13

¹⁹ Nali tunum ma ami sikil diim kawu bom bii disale, kuno tunum ma ata taba-lom sok de-namulala ami okok kamanbi dinim. Lale, nami aket fukunbi kaali, unang tunum yaapkan imi okok-kamayin tunum alaltap kelila, God ami weng kaata bakayin-biliya, weng san-ilomdiwa tildang God almi miit tem tilin o, kala kalaliya, nalmi aket fukunin kaata kanumin miin kiimi okok-kamayin tunum alaltap kelila kaata talan-umbi. ²⁰ Kemin, nami taba unang tunum miit ma miit ma imi God ami weng bakayila-laabi kaali, kanumin kemin, din Juda iso bomdila imi kukup tangbal kaata utam kaal-ke kutal-fuku-bomdila, imi bakayim-bili nami weng kaali, weng san-somdipya, tildang God almi miit tem tilin o, kalali Juda imi kukup tangbal kaata, kutal-fukun-bomdi God ami weng kaali bakayila-tabasi. Nali Juda imi lo diim kawu bom bi disa. La, nali Juda imi lo yikik-kutal-fokusip, kiiso bomdila imi kukup tambal kuuta kutal-fuku-bomdila, imi bakayin-bilila iyo weng sandipla tildang God ami miit tem tilin o, kalalila imi kukup tambal kaata kutal-fuku-som ale, God ami weng kaa bakaayila-tabasi. ²¹ Aa, ti nalmi kayaak Juda kiika daa; tunum unang miit yakal alik iso bomdila, God ami weng kaali bakayim-biliya, iyo weng san-ilomdip tildang God ami miit tem tilin o, kala kaata kalali Juda imi lo ayo kambola miit kusnum kayak kayak imi kukup tambal kaata kutal-fuku God ami weng kaata bakayila-tabasi. Yale, nali fan, God ami Lo kuu kulaa kewansi daa. Kaali, nali Yesus Kraist ami weng kutiisa kaata kutal-fukuliya kaa kanum tabasi. ²² Ale, nali unang tunum God ami lak katip katip kebip iso, bomdila bakayim-bilila, weng san-somdipla, tildang God ami miit tem tilin o, kala-lomdi imi kukup tambal kaata tabuu-bomdi God ami weng kaali, bakaayila-tabasi. Kemin, kaa nali tunum miit ma miit ma alik imi God ami weng kaata bakayin-biliya, nami

weng kaali talalu weng san-somdiwa, malo ma tildang God ami miit tem tilin o, kalali iso bomdila, imi kukup tambal tambal kiita kutal-fuku-bomdi liip yaapkan uyo um-kuku-bamdi God ami weng kaa bakaayila-tabasi tel²³ Kemin, nali God ami weng tambal kaata kufu-biliya tiltam dukum-nuk o, kalaliya, kukup alik kaami sang kulaa bokoyili, kulaa ti kunum tabasi kemin, ilom am ma daanokomu kaali nasole, tunum iip maakup maakup iso, nuli God ami mafek mafek tambal tambal kiita ma kuyila kuluulum o, kalalila kanum tabasi no.

Abiltap bina dilila un-bom kanta asiik asiik kela kala kalale, mafek mafek kukaayin kaami sang kaata ko

Fpai 3:12-14, 2Tim 2:5, 4:6-8, Hib 12:1-2

²⁴ Tunum iyo abiltap bina dilila um-bomdip iyo akaala-sala akaala-sala-ke-bam alik une-mokomip. Lale, maakup ma ata-kup bina dinda mafek mafek kaali, kuluulokoma. Kemin, ibi kabak-ali utamsip dinim ema? Kipkal ti kanola God ami mafek mafek kuyokoma kaa, kipkal abil un-bomdip akaala akaala kem-unebip tap ke-bam God ami ok kaali, titil-fak-daa okok-bamdiwa kayi! ²⁵ Tunum alik imi abiltap bina dilila-unemin kaali, kamasi kaali ti nata nata kelon i! kal-bomdip imi angtiil diim yol tabebu aye, daal dap-tiiyimbu aye, kaa alik ti saak kuno kela-bomdiwa abiltap unemin ayo suunkup kano ti kukumin-kup kanum-yaabipla, kuliili tawaal diim kuldaak-ami mafek mafek mafak-alaamin kulaa nuta nuta ke-lomdupla fakamum o, kal-bomdip kanun-umbip. Lale, nuli mafek mafek mafaka-yaamin disa. Ti suunkup kano ilokomu kaata kuluulum o, kalalupla God ami ok kaa okok-kem-tabasup. ²⁶ Kemin, God ami ok kala tabuusi kaali, nakal ti tunum imi abiltap bina-unebip iltap kem-tabasi. Yale, bina-um-bomdi tiin kulaali yak aba tildak aba ken-um-bomdi abiltap unen-umbi disa. Aa, nali tunum alep waasi

din-bomdip sikil amim aliim dinbup kawo, kalbip tap kem-tabasi. Yale, uktala kaa-bam sikil amim ayo yak bina daa tildak bina daa ken-umbi disa. ²⁷ Kemin, misii nali God ami weng tambal kaali, tunum kusnum imi-kup kukaayinsile, ilom nalmi daak abokomi kaali mafak o, kalaliya kanun-umbi. Kemin, ti nalmi aket fukunbi kaali ti, yaan sikil uyo atin nalmi aket fukun-bamdi kaata kanolak o, kalbi kaata-kup kemuk o, kal-bomdila nalmi titil kaata-kup kanum tabasi no.

10

Kukup mafak tiltam yam-kukulula daak abolup kemin, talalu utafii-bamduwa yo, kalin kaami sang kaata ko
1Tim 6:6-10, Jems 1:12-18, 1Jon 2:15-17

¹ Nalmi kayaak kipyo. Nami aket fukunbi kaa, weng kala bokoyokomi kalawuuli talalu utamin o! Siin sawaayak kawu Israel numi awil-fakal Moses aso unsip kiili, ibin usiik usiik un-bomduya, liip uyo kukuyila una-bulula, alik iyo tambal-kup Fingim Yol Kumun o kebip uyo lo yak malii abalip unsip. Kemin, ² alik ili Moses ami daang bakaaliwa yak bansip. Oksam wakamin o, kala baptis kemin kaami sang kaata faldak ibin so, yol ok so, imi diim tii bakabi. Kemin, ³ una-bilipla, God ata inin-inin iyo kukaayin-bala, alik iyo in-bom ale, ⁴ ok ayo kuyila-laa-bam in-bom ke-bisip. Kemin, tuum tem ok kaa disa kawu in-bisip disa; Yesus Kraist alta ok kaa kukaayin-balaya, God ami tuum tem ok kaata im-bisip. Kemin, kaa aso un-bomdipla, ok ayo kukaayin-bala im-bisip. ⁵ Lale, God ali unang tunum yaapkan kiimi kukup uyo utama yi, Kaa mafak kaa kala yam-mafak-daka-balaya, unang tunum yaapkan kanolin iyo am bokon disanang bokon kawu saaka-laa-bisip.

⁶ Kemin, mafek mafek alik kiiyo tiltam tabasip kiita taba-lom nuyo bokoya-lomdip kipkal mafek mafek mafak

uyo utam aket kufoyula Israel imi kanu-bisip tap kaa kemin daa yo. ⁷ Israel malo ma iyo, ibakamin salap kaa wiis-saan-bisip uyo, God ami Sukon Tem kaali, imi sang uyo boko-lomdu:

Kuno unang tunum iyo tiin-bom ima so, ok mafak kaaso,
iyo in-bom ale, was wii-bam, sadiki-bam ke-bisip
kayi! kala

kanum bokosu. Kemin, ibi kanu-bisip kaa kanumin disa yo. Kemin, ⁸ kanubip kala kalalaya, unang tunum yaapkan ilami-kup 23,000 kiita God ayo am maakup daana kulu anula saaksip. Kemin, nokol kanola kiimi sadikimsip ultap kaa kanumin dinim. ⁹ Kemin ale, Yesus ali numi kanumin kaata ma noyokoma disa yo, kala dap-kuku-bam suunkup ban waka-bulup siin Israel malo ma ita taba God ami dap-kukumum e, akal taba kata, inap kulaala taba anulip taan-ilom maaklo kesip tap kaa kanumin disa. ¹⁰ Aa, malo ma iyo God ami weng uluum weng kaata-kup bakaan-bam iliwa, Ensel Tunum Yela Taan-yaamin ami dabaala tildaak anula taan maaklo ke-bisip. Kemin, ibi kukup ultap kaa kanumin dinim o.

¹¹ Kemin, mafek mafek alik iyo tiltam imi diim abeyinsip kiimi sang iyo, God ami Sukon Tem kabaku bom-duya, tawaal kalawaali mepso disa kelon e, kalbu kemin, kalawaami unang tunum bom-bulup, numi suunin weng kala kukaayinbu. ¹² Kemin, tunum akal utamala, Nali titil-foko-bomdi bii no, kala namti, kulaa daak abokoma. Kemin, kabak talalu utafii-bamdaya kayi! ¹³ Kemin, kukup mafak kaa tal kipni diim aba yam-kukum-tabasu kuu ukol ulmi kusnum disa; kukup mafak kaa, suunkup tal tunum unang alik kii yam-kuku-bulula iyo utafiin-umbip. Lale, God ayo almi weng kutii-lomda dong dakaayokomi no, kalsa kaata kutal-fuku-bomdala, ali kukup mafak taba yam-kukumin kuu ma kambowa uta uta ke-lomdu kipni

titil uyo kabaak ban-ilom keyokomu dinim. Kukup mafak tal kipni diim aba yam-kukulokomu kaa, God ata taba kipni liip uyo kukuyin-bamda dong dakaayokoma. Kemin, kanolin kabak-ami liip kaali, ibi dong dokoyilaya, kip-kal tiltam titil-foko tola-lomdip yam-kukubu umi iliiwip kabaak banu ke-wokomip ko.

Pol ami boko-lomda: Nuli God aso, sinik mafak kaaso, alep kii kano daang bakaayila-ilin daa yo, kalsa kaata ko

Mat 26:26-29, 1Kor 11:17-22, Hib 9:19-22

¹⁴ Kanum bokosu kemin, nalmi nak-tunum kusal kipyo. Ibi ibakamin salap so, mafek mafek akal kusnum iso, imi aman dakaayin kukup uyo kulaa kela daang ukuyin o, kala-somla ko. ¹⁵ Ibi utamsip tunum kala, kalaliya nali weng kala bakayinbi. Kemin, nami weng kala bakayinbi uyo kuluu-somdiwa ifin-un-bom utamiwa yi, Awu, kuu tambal e? mafak e? kal-bomdiwa yo. ¹⁶ Kominion inokomip kabak-ali nuyo kuyaku-diyaku-ke God aso aket maakup kelupla, wain ok ayo iluule, God ami yaap ke yo, anbup-kup kawu, Yesus Kraist ami kiim sing-tamdaasuu kaami aket kaata fanang daka-bam in-bom ale, bret ata fak-duu-lom Yesus ami tiil lo-tabasuu kaami aket kaata fanang daka-bamdupla in-bom kem-laabup. Kemin, ¹⁷ nuli unang tunum yaapkan yale, bret atale maakup. Alik nuli bret maakup kulaata-kup inan-umbup. Kemin, alik nuli aso miit maakup fuku tiil abin tap ke maakup kuyak mim-daasup o.

¹⁸ Kemin, ti kipkal Israel imi kukup kanun-tabasip uyo fanang daalamip o. Tunum pris o, kebip iyo mafek mafek kulii-din kuyak fuulip kiina God ami kola-laabip umi anung iyo inan-umbip kaalile, God aso aket maakup ke-bamdiwa kanun-umbip. ¹⁹ Nami weng kabak-ali, kanim sang kaata bakayimbi ni? Korin kayaak God ami lak duulin dinim imi mafek mafek ibakamin salap ami kukaalin so,

ibakamin salap kaaso, kii fan mafek mafek tituun kemin disa yo, kalbi. ²⁰ Nami weng bakabi kabak-ali God ami lak duulin disa bilip imi mafek mafek kii kukaayila-yaabip kaali, sinik tambal god alaltap ami kukaanbup o, kalbip. Yale, kaa sinik mafak imi kukaayila-yaabip. Kemin, kibi ibakamin salap mafak iso aket maakup ke-lom kuyaku-diyaku-kemin daa yo, kalalila bakabi. ²¹ Kemin, kanola yak kukup alep fukumin tunum ibi yak Kamokim Yesus ami aket uyo fukun-bam bret so, wain ok so, iyo inan kuyak iip daa kenbip-kup, asuk yak sinik mafak ami aket uyo fukun-bam kabak-ami ok, ima, kang, iyo in-bom kemp namti, God kaa ibi dong dokoyokoma disa te! Kemin, ibi kaa kanumin disa. ²² Nuli sinik mafak ami mafek mafek inokomup namti, God dukum ali aket mafak kaa kukuyokoma. Kemin, nulmi titil kaa, fan taang-kala-somdup ami titil ayo ilelup kabaakba ke-lokomup disa. Ata taba-lomda kanu-mokomup kaami duu tiim ayo yol awak sakbaalim dukum uyo kuyila uta-mokomup o.

Nuli ti suunkup God ami win ayo kufon-bamduwa yo, kalin kaami sang kaata ko

Rom 14:13-23, 15:1-6, 1Kor 8:1-13, 9:19-22

²³ Aa, kipni weng ma boko-lomdip: Yak mafek mafek alik kulu bom-bilip kuliili kanolum o, kalup kulaa weng dinim. Kemin, ti kanumin kaata-kup o, ken-umbip kaali, tangbal. Lale, mafek mafek alik uyo ma taba-lomdu nuli dong dakaayila-yaabu disa. Aa, kipni boko-lomdip: Yak mafek mafek alik bom-bilip iyo kanolum aa, kalup uyo kulaali weng dinim; kemin ale, kanumin kaata-kup o, kem-yaabip kulaali tambal. La, mafek mafek alik iyo taba-lomdip yam-titil-diilip atin tiltam titil-fak-daa-laabip disa. ²⁴ Kemin, kabi kaltapni angtiil lak kaata-kup dakaamin daa; kaptum kusal unang tunum kusnum imi angtiil lak kaaso duu-bom keman o, kala-somla ko.

²⁵ Taloop saanin baan diim ayo din aba taloop kii molokomap kulaali, alik maaklo inin kemin, kaa aket yaapkan fanang daka-bam taloop kalawaali awem men ami kola-lomdipla kulii-tilip e? daa ye? kala taloop kayaak kii dik-dakaayin-bam un-bomdap saanin disa.

²⁶ Kabak-ami miit kaali, God ami Sukon Tem uyo boko-lomdu: Tawaal kalawa sole, mafek mafek alik tawaal kalaami diim kawu bom-bilip iso, kiili ti God Dukum almi alik o, kalsu. Kaa awem dinim kemin, kaa dik-dakamin disa yo.

²⁷ Tunum ma God ami lak duulin disa bombe ata naan-daap-ta-lomda: Talapya ima inum o, takala unon o, kalap uyo, kulaa tambal kuno din atamap mafek mafek alik kaa kup-tokomip uyo inam-nolap. Lale, kabak-ami aket uyo aket yaapkan fukun-bam, Kwin, taloop kalawaali salap ami kolaliwa iyo kulii-tilip e? daa ye? kal-bomdawa dik-daka-bamdap inin dinim o. ²⁸ Yale, tunum ayo ma uta-mala, Kristen ili taloop kaa men awem kukaayinbup kaali, inan-umbip disa te! kalala ayo bokop-ta-lomda: Yi, taloop kalawaali ibakamin salap ami kola-somdila kuliili tili te! taka namti, tunum kaa kanum bokop-ta ami aket kaa fukunawa yi! Inam-nokomi namti, ami aket fukunin uyo ku-mafak-daalokomi kala, kala-lom kulakamin o. ²⁹ Nali kapni sang kaata bakabi disa yo. Nali ti tunum kusnum ami sang kaata bakabi. Kemin, ami God ami lak dakaamin kuu tiltam titil-fokolin disa bombuu kala kalalawa, taloop uyo kela-yaamin o.

Kulaa, tunum ma nayo bokop-na-lomda: Faneng kemin, nali kang kulaa inam-nomi. La, fanang daabi-kup kawu inamnila, kanimin o, kala tunum kusnum ita tabalom nami aket fukunin talalu kutii-lomdi imbi kaa nitam weng mafak kaa kukaap-nokoma ni? ³⁰ Kanola, nali God ami yaap ke yo, akali inam-nokomi kaali, tunum kusnum ata nami yaap ke yi, kalali inbi uyo, weng mafak uyo

kukaap-nin dinim o, kala-somla ko.

³¹ Kanolin kemin, ibi ima in-bom, ok in-bom, saak yak mafek mafek akal kusnum kusnum alik nuumip uyo mafek mafek alik kiili, God ami win kaata-kup kufu-bamdiwa kanu-mokomip. ³² Kemin, Kristen unang tunum ibi utamiwa yi, Kipni yak kalok nolin kalok nolin kukup kaata ma kanumip uyo, kaptum kusal kayak kayak iso, Juda sole, miit kusnum tunum aa, God ami unang tunum iso, iyo utam-ilomdip God ami mepso uyo kulaa kela yang banokomip kala kalip kaali, ibi kanumin kukup kaa kanumin disa. ³³ Kemin, nakal ti kanola mafek mafek alik kii kanun-umbi uyo utami yi, Ilmi tiin alep alep kiita utam, Awu, kuuli kukup tambal o, kalokomip kala kalaliya, kaami kukup kaata ti kanum-yaabi. Nali nalmi angtiil lak kaata duu-laabi disa; unang tunum yaapkan imi dong dakaayin-bilila, God ata im-taldang almi miit tem tiilak o, kal-bomdila, dong dakaayila-tabasi.

11

¹ Kemin, nali Yesus Kraist ami keli kayi! kala-lomdi kawu, nami tal-unemin, tiin-yaamin, kanun-umbi nalal-tap ke-bomdiwa, kipni tal-unemin tiin bom-ilin uyo kip-kal kanu-bamdiwa yo!

Ilim kaal kuluu dabom kaaso katii lotu kemin umi kukup kaami sang kaata ko

² Ibi suunkup nami kukup so, weng so, iyo kabak-ami aket fukun-bamdiwa, weng kala kuluu kipni kukuyinsi kaa, alik kutal-fukulin-kup kebip kala kalaliya kemin, nali boko-lom: Kipni kaa kanum tabasip uyo atin tambal-kup kanum-yaabip o, kalbi. Lale, ³ weng kala bokoyokomi kalawu, weng san talalu utamin o! Tunum alik imi dabom kaali Yesus Kraist atale, kalel umi dabom kaata imak ata, Yesus ami dabom kaali God ata. ⁴ Kemin, nulmi kukup uyo

tunum unang kii dok nolin ita utamiwa yi, Nuli Kamokim ami minlo tem kulu bom-bulup kala kalip kaali, ilim kaal kaa kuluu ilmi dabom uyo akii-lomdip tal-unemin kemin, tunum ayo alami dabom uyo ilim kuluu katiilomda beten ke-mokoma, aa God ami weng kuluu-lom unang tunum imi kukaayokoma kaa, tunum kaami kanoba kabak-ami iipyak tem kabak-ali boko-lomdu: Yesus kaaka daa. Tawaal diim tunum ma ata fan nami dabom o, kalokomale,⁵ kuno unang ma ulmi dabom kaa, ilim kuluu katiilin dinim kelu, beten ke-mokomu, aa God ami weng uyo kuluu unang tunum imi kukaayokomu kaa, unang kumi aket fukunu kaali, unang numi kukup kaa kuno kela-somdila, yak tunum imi kukup kaata kuluuli yo, kalalula kanu-mokomu. Kemin, umi dabom kaa imak kabe. Imak ayo kalel umi ma, kaa kanolu ni, kalokoma kaali, ali kabak-ami fatom kaa duk-duulokoma kabak-ali, unang mafak sadikin-tal-unebu no, kala-lomdip kusnum ita taba umi dabom kon ayo alik bata-lom mepkan batowip umi fatom kuluu-yaabu tap ke-lomdu kuluulokomu. ⁶ Aa, unang uyo ulmi dabom kaayo, ilim kaal kuluu akiilin disa kelu beten kemu namti, mepkan bita-lomdula yo, kala-somla kemin, ukol boko-lomdu: Mepkan bitamin kaali fatom o. Aa, alik bitamin kakal ti fatom u, kalu namti, ilim kaal kuluu katiilokomu kaa tambal ke-lokomu. ⁷ God ali tunum ami dabom kemin, tunum kaa ilim kaal kaa kuluu dabom kaa katiila lotu kaa ke-mokoma disa. Kemin, kaami miit kaali, God alalta taba-lom tunum kaa dap-talalulaya, ata tiltam God alaltap kelale, Kraist ata nami dabom o, kala-lom kukuyalala kawu unang tunum iyo atam-ilomdip God ami win uyo kufolum o, kalokomip. Lale, unang uyo imak ata nami dabom o, kala kukuyulala kawu unang tunum iyo utam-ilomdip, imakim ami win uyo kufolum o, kalokomip. Kemin, unang uyo ilim kaal kaa kuluu ulmi dabom kaa katiimin o.

⁸ Miit kaa dok kata naa kalolip: God ali unang umi malan kun kaata tak-duu-lomda tunum kaa dap-talalusa disa; God ali tunum ami malan kun kaata tak-duu-lomda unang kuu wam-talalusa. ⁹ Kemin ale, ma kaata God ali unang umi aket uta fukun-somdala, tunum kaa dap-talalu-uliya unang uyo dong dakaawak o, kalalaya dap-talalusa disa; God ali tunum ami aket kaata fukun-somdaya kemin, unang uyo talalu-umuliya, tunum ami dong dakaaluk o, kala-somdala um-talalusa. ¹⁰ Kanosa kemin, unang uli ilim kaal kaa dabom katii lotu ke-mokomu kaa, ensel ili utamipla yi, Unang kuuli imakim ami minlo tem kuyangu bombuu kala kalokomip uyo, kaata tambal o. ¹¹ Lale, Yesus Kamokim ami kukup kaa, tunum ili nulmi titil kaata-kup te! kalalip unang kii kamboya ilifin bom ilin disale, kuno unang yikal nulmi titil kaata-kup o, kalalip tunum kii kamboyip ilifin bom-bilip dinim. Kemin, unang tunum imi titil kulaa ti maakup kuyaku-diyaku bom-bilip kemin ale, ¹² siin sawaayak kawu, God ayo diil unang um-talalusa kaa, tunum ami malan kun kaata, tak-duu-lomda um-talalulala tiltam unang kesu. Kemin, kanola kamala kalawaali, God ali unang imi dong dakaayin-balala, ita man tunum iyo faka-bilip, awak kusal imi tiling tem liip kawu tildaak aben-yaabip kemin, God ata alik kanolin kaami miit kayaakim kesa.

¹³ Kemin, Kristen kipkal kukup kalanolin kalawu-umi sang kaa bokoyokomi kaldak-ata utafii-bamdiwa yo. Kaali, unang uyo ilim kaal kuluu dabom akiilin disa, ap-tunum kusal imi tiin diim kawu God ami beten kamaalokomu kaata tangbal e? mafek e? kal-bomdiwa yo. ¹⁴ Kipkal, unang tunum nulmi aket fukunin uyo utamsip taa! Nuli boko-lomdup: Kanola tunum ali dabom kon batbat ke-lokoma kaali, yaap ke-lokomu dinim. Kemin, ¹⁵ yak unang kuuta, dabom kon batbat kelu namti, kulaali

ulmi kiit kon tambal o, ken-umbup. Kemin, kaa God alalta dabom kon batbat kaali, umi dabom kaami katiimin o, kalalaya kukaayila-yaaba. ¹⁶ Kemin ale kanola, dok nolin tunum ata kabak-ami sang kaata nuso weng aal dikimum o, kala kaali, akal talalu utam-somdaya kayi! Nuli dabom kon katii lotu kemin kaami kukup kusnum kaa disa. Aa, God ami unang tunum abip ma ma bom-bilip yakal ti, kanolin kukup akal alik kaa disa. Kemin kalanolin kukup kaata ti kutal-fuku-bomdiwa yo.

Korin kasel iyo taba-lom kominion inin umi kukup kumafak-daka-bisip kaami sang kaata ko

1Kor 10:16-21, Hib 9:19-22

¹⁷ Kalawaali kipni weng sawaa kusnum ma kuyokomi. Lale, kipni kukup kanun-umbip kaami sang kaata baka-bamdila, win kaa ma kufoyokomi disa kabak-ami miit kaali, kipni tala-tala-ke-bamdip lotu ken-umbip kabak-ali kukup tambal so ma tiltam tabemin dinim. Ti kukup mafak kaata-kup kutaltam dakan-tabasip kaami sang kaata kemin, ¹⁸ kamosinim nami kabak-ami sang bokolokomi kaayo, kipni lotu kemum o, kalalipla kipni tala-tala-kemip kaali, anung ma ukdaa kulii yang tunum miit kusnum imi kelup te, kala-sala kala-sala-ke-bamdiwa, lotu kaa kem-yaabip kayi! kaliwa nali weng sandila, Awu, fan ema kayi! kalbi no. ¹⁹ Kipni kanola biki-kutii yang-una tildang-una-ke-silip kaali mafak. Lale, kaami mafek mafek tambal ma bombuu. La, ibi lo-lomdip, kabangu utam talaaliwa yi, Kii kanta fan God almi unang tunum tituun u, kalalipla utafiin-unbip o.

²⁰ Kipni tala-tala-ke-lom God ami win uyo kufolum o, kala ima maakup inan-yaabip kaali, ibi Kamokim Yesus almi miining iso, nikil ima mafiing inasip ultap kaa ma kanun-umbip disa. ²¹ Iltipni inin-inin kutal-tii alik

maakup kuyaku-diyaku-ke maakup inum o, kala kulii-talen-umbip uyo, kutal-tii aptum kusal imi fen-umbip disa. Maakup maakup kipni kulii-tilip ayo abiltap-kup kipsiik baan kasentap ima so, wain ok so, iyo dukum-kup bisil tabu imbile, lukup-lukup-ke-biliwale, fiyaap mafiing tilip ita tal ol tinap-kup daka-bilip o, ken-umbip, kaa tambal disa yo. ²² Ibi am so bombe kemin, kanimin o, kalalipla iltipni am kaptamu ok so, ima so iyo dukum-kup ina-laamin dinim kebip-kup, tala-tala-ke-lom God ami win kufolum o, kala talen-umbip i? Kaptum kusal God ami unang tunum kii kanimin ban ma keyiwa, ibi taba-bom mook baan kamayinbip i? Ibi kaptum kusal mafek mafek inin disa imi tiin diim kaali, mafek mafek dukum in-biliwa, iyo fatom keyila-yaabu ne? Nali kaa kanim weng kaata kuyokomi yoko? Nata bokoya-lomdi: Yi, ibi kukup tambal kanubip o, kalaliya, kipni win uyo kufoyami no? Disa te! Nali kipni win kaa kufoyokomi daa.

Yesus Kamokim almi daang bakaayilin imi bret so, wain ok so, iyo imi kuyinsa kaami sang kaata ko

Mat 26:26-29, Mak 14:22-25, Luk 22:14-20, 1Kor 10:16-21, Hib 9:19-22

²³ Nami weng kala kuyokomi kaalile, Kamokim Yesus alami bon tem weng kawu kup-nala, kamasu kawu bokoy-asii. Am kaa malang tini-bom ilula, Judas ata Yesus Kamokim ami dibii-din daalaya, yak waasi imi sikil diim abase kaami kutamiip kuyaku Yesus Kamokim ayo bret ma kuluule, ²⁴ Aalap God ami yaap ke yo, akale, fakela-kutii bokoya: Kalawaali nami tiil kemin, ibi dong dokoyuk o, kalalila kuyon o, kalbi kemin, kipkal kanu-bam in-bomdiwa, nami aket uyo fukun-biliwa yo, kalalala bret ayo kuya inamniwale, ²⁵ kulaa inin alik iyo inamnip disa kelale, kuno Yesus ayo kap ma kuluu-lom wain ok kabaak mo iluu kutii bokola ko: Wain ok kalawaali nalmi

kiim sing-tam-daa-lom alokso weng kaami ku-titil-saan-bamdu de kutiilokomu kaata kemin, ipkal suunkup kanu-bam laa-bam in-bomdiwa, nami aket-kup fukun-biliwa yo, kala-lomda kap tem wain ok abuula uyo kuyila-ina-silip. ²⁶ Kanola kipkal suunkup bret so, wain ok so, kiimi inin kaali, im-biliwa kawu, unang tunum malo ma iyo utamiwa yi, Kamokim ayo unang tunum iso, God aso, asuk nikil maakup kelik o, kala taansa no, kalokomip. Kamokim ami taanse kabak-ami fanang kaata daka-bam ti kanumin-kup kulii yakaba butoop asuk almi talokoma diim kulu kutoop kulu diilin o.

Pol ayo boko-lomda: Unang tunum ili kominion kaa disa kulu inip namti, kulaali imi ban wakamin namti kulubu kayi, kalsa kaami sang kaata ko

²⁷ Kamokim Yesus ayo kanum bokosa: Dok kanolin tunum unang ata aket uyo talalu fuku-dalalin disa kelomdala kominion o, kala Yesus Kamokim ami inin kaami win kaa ku-mafak-daa, Kamokim ami bret ayo disa kulu in-bom ale, Kamokim ami wain ok ayo disa kulu in-bom kema namti, mep tunum kulaali Kamokim ami tiil so, kiim so, kiimi win kiita, kaali yam-mafak-dakamokoma. Kemin, kaami kanu-mokoma kaali, alami ban wakamin namti kulu bombuu. ²⁸ Kemin, unang tunum iyo ilmi aket tem kabak talalu fanang daa utamiwa yi, Atin nuli ban kemin kaa disa tambal-kup bom-bulup kala kalaliwa kaata, yak bret so, wain ok so, kii kuluu-laamin o. ²⁹ Tunum akal kanola talalu aket fuku-daalaya, Yi, kaali Kamokim ami tiil sole, kiim so, kalin disa kela, bret so, wain ok so, kiili disa muma inamna namti, kabak inamna kaa almi ban kemin namti kuluu buu. ³⁰ Kominion o, kala Kamokim ami inin ayo disa kulu in-bomdiwa, kipni unang tunum yaapkan iyo titil dinim ke mafak-alin um-kaa-balale, malo ma taan tem daka-bala kem-tabasip.

³¹ Katala, nokol nulmi aket tem uyo talalu utafii-bam kuu-kayak kuu-kayak-ke-bam God kapyo, numi ban uyo kukan-tiiyawa yo, kalalupla, tambal-kup inan-umbup dinam, mafek mafek mafak uyo kutaldak nulmi angtiil diim kaa dakamalup disa. Yale, ³² Kamokim Dukum ali numi kukup uyo yam-kuku-bamda aket uluum so, angtiil yol so, iyo kukaayimba. Kemin, Dukum ami aket fukunin kaali, ilom am ma daanule, nami lak duulin dinim kesip iyo lekbi yim-bak molile, maaklo keliwa kawu, nami lak duulin unang tunum iyo kukup mafak kanubip iso, maaklo disa kelalip o, kalalaya, Kamokim alalta taba awak-aalap ilmi man mafak bakayim-bamdip ye-bam kukuyimbip tap ke, almi man kensup nuli yam-kuku-bam ale, aket uluum so, angtiil yol so, iyo kukaayimba no.

³³⁻³⁴ Kanolin kemin, nalmi nak-tunum kusal kipyo, kaldak kanum bokolu kemin, God ali utama yi, Ibi kukup mafak kebip kala, itam-somdaya yim-bak-saanokoma. Kemin, talalu utafii-bamdiwa kayi! Kabak-ali inum o, kalalip tala-tala-kemp ibi abiltap bisil-kup tabu inin daa. Kaptum kusal imi fen-silip alik iyo tal ang-delip kalbip-kup kawu, alik maakup inin o. Kanola iltipni tunum ma ima tinap dip-telu baan abil inamnon o, kala namti, alami am kawu inam-nokoma kulaali yaap o.

Mafek mafek akal alik ma kaami sang kaata bokoyon o, kalbi. Lale, sin kawu din iltipni diim undila kawu dotulokomi no.

12

God ami Sinik Tambal ami titil akal alik akal alik iyo unang tunum numi kukuyila-yaaba ami sang kaata ko

Rom 12:6-8, 1Kor 14:1-40, Ef 4:7-12, 1Pit 4:7-11, 2Pit 1:3-9

¹ Nak-tunum kusal aa, nami aket fukunin kaa, ibi God ami Sinik ami titil akal kusnum kusnum kaami aket kaa

kuyak-tiki kutalak-tiki-ke-bam babonalip o, kalbi kemin, weng san iliwa. ² Kipkal utamsip. Kemin, siin kaa ibi Kristen kelin disa ilsip kawu, kaptum kusal iyo imbang daa-lomdip, salap mafak ami aman dakan-bilip, awem men isiik imi weng kaa ma tiyilalip disa yo, ke-bisip. ³ Kemin, ibi God maakup ami win uyo kufolum o, kalin kaami kukup uyo talalu utamin dinim bom-bilip kemin, weng ma uyo bokoyon. Kano tunum ma bokola: God ami Sinik ata weng kala bokop-namba no, kala namti, kabi kabak dotu itafii-bamdawa fan bakaba ne? Kasen-fakaba ne? kalalap utamdapla uyo nuumin o. God ami Sinik ayo tunum ami diim kawu bomdala, weng kukaayin dinim kema namti, tunum kaa boko-lom: God ata Yesus ami dap-mafak-daalala, ali win dinim maaklo kelak o, kalokoma le, tunum God ami Sinik Tambal ata ami diim kawu bombe, ata-kup boko-lomda: Yesus kaa God ke, alta Kamokim ke kesa no, kalokoma.

⁴ God ami Sinik kaa unang tunum numi titil akal almi kusnum kaa kuya-kuya-kelaya, ok ayo akal alami tabuu-bala tabuu-bala-kem-yaabup. Lale, God ami Sinik kulaa ti maakup kulaata-kup bombe. ⁵ Nuli yak Kamokim ami ok akal alik akal alik kulaa num-laabup. Lale, numi Kamokim kulaa ti maakup kulaata-kup bombe. ⁶ Numi okok kemin kaami kukup ayo akal almi kusnum kusnum kulaa bombuu. Lale, God maakup ata-kup taba-lom alik numi titil ayo kukaayin-balaya, ipyo taltam ilom ok kulaa alik fucusup. ⁷ Kemin, God ami Sinik ami fanang-daala kaali, Unang tunum Kristen maakup maakup ami titil kukaayin-biliya, aptum kusal iyo alik dong dakaayin o, kala-somdaya, almi titil kaa alik maakup maakup nuyo kukaayila-yaaba kawu utamuwa yi, Tifan eng, God ami Sinik Tambal ayo numi iipyak tem kabaku tiin-bom okok-ken-umba no, kalokomup.

⁸ God ami Sinik ata tunum iyo ulelale, ma kaata titil kola ata God ami aket fukunin uyo aptum kusal imi kukaayim-balale, unang tunum iyo God almi aket fukunin kaata kuluu-lom tangbal-kup tiin-buluwa, God ata numi fiyaap duumak o, kala kanun-umbip; ale, ma kaata titil kola God ami kukup kaami sang uyo baka-bala unang tunum iyo talalu utam-laa-biliple; ⁹ ma kaata God ami Sinik ata dong dokola atin ti talalu utamala, God ali nami beten kamaanbi uyo fan, maan tiip-nokoma no, ke-balale; ma ata God ami Sinik maakup almi titil kaata kuluu-lom unang tunum angtiil mafak-alin kuluusip imi yam-talalulip taltam yaawa-laa-biliple; ¹⁰ ma ata, tiltam God ami Sinik ami titil kaata kuluu-lom kukup akal kusnum nuu-bala akal kusnum nuu-bala ke-biliple; kuno ma ata, tiltam titil kaata kuluu-lom God ami weng sawaansu uyo unang tunum imi ku-fatap-daka-bam bakayim-bala; ma kaata utamala kaali ti sinik tambal e? sinik mafak e? ke-bala; ma kaata abip ma imi weng del ma utamsip dinim uyo baka-balale; ma ata weng kusnum kusnum ayo weng sanda fal-sikila aptum kusal iyo bakayim-bala no, ken-umbip. ¹¹ Sinik kulaa ti, maakup ma kulaata taba-lomdala mafek mafek yaapkan iyo kukuyim-balaya kemin, kanun-umbip kaa ti, almi fanang saanin kaata kanolin titil akal kusnum kusnum kaali, unang tunum ma ami no, kala kola-kola-kem-tabasa no.

Pol ami boko-lomda: Alik nuli tiil maakup kaami sikil yaan o, kalsa kaata ko

Rom 12:4-8, Ef 4:1-16, Kol 2:19

¹² Kulaali, nali God ami Sinik ata taba-bomda ami titil akal kusnum kusnum kukaayila-yaaba kaami sang kaata faldak tunum nulmi angtiil diim kala tii bokolon o. Tunum numi angtiil kulaali maakup lale, daam kaa yaapkan yam. Yale, kaami kuyak mim-daalin kulaa ti angtiil maakup

kelin. Yesus Kraist ami lak duulin unang tunum nokol ti kanolin bom-bulup. ¹³ Kemin, nokol Sinik Tambal maakup ata noyila nokol ti tiltam almi angtiil maakup tap kelupla, oksam uyo ukuyinsip o. Kemin ale, Juda so, tunum miit kusnum iso aa, disa iip ok im-bak-diilip okok kemin iso, sok de-yimulin disa kulu ilmi ilin unang tunum iso, alik tikiip maakup nuli kano-sulup. Kemin, God alalta Sinik Tambal maakup kulaata alik numi kuyinsa.

¹⁴ Nokol utamsup. Angtiil kaali daam maakup kulaata-kup daa; kaami daam kaali yaapkan o. ¹⁵ Kemin, yaan ata boko-lomda: Nali sikil la, nita angtiil ami daam daa yo, kala namti, yaan ami weng kanum bokola kaa tifan disa; kaa angtiil daam ma namti kaa bombe. ¹⁶ Kuno talang tem malii akal boko-lom: Yi, nali tiin la, nali angtiil kaami daam daa, kalu namti, talang tem malii kaa kanum bokola kaa tifan disa; kaa angtiil daam ma namti kaa bombe. ¹⁷ Kanola, angtiil uyo talang tem dinim ke-lom, alik ti maakup tiin ata-kup kelu namti, kaa dok kano-som weng kaa weng sanokoma ni? Aa, yak angtiil ayo matum tem disa ke-lom, alik ti talang tem ata-kup kelu namti, kaa dok kano-som mafek mafek tang kaa ninin tamu uta-mokoma yoko? ¹⁸ Lale, kaa angtiil umi kukup kaa, kaa bombuu disa. God almi aket fukunin kaata, Kanolon o, kalalaya, angtiil alik umi daam katip katip iyo kuyak dii-dii-kelaya angtiil maakup dotusa. ¹⁹ Kanola, angtiil umi daam-daam iyo dukum maakup kuluuta-kup kelu namti, fan ulmi daam tituun kaa doku bombuu ni? ²⁰ Lale, kabak kanosa disa. Angtiil kaluumi daam-daam kiili, yaapkan yale, angtiil kaa ti maakup kaata-kup kemin, kanola Kristen nuli God ami Sinik ami titil ukol ulmi kusnum kusnum ayo kuluula-kuluula-ke-sulup. Lale, nuli tiltam alik maakup ke-sulup.

²¹ Tiin uli titil-foko-lom sikil umi bokowa-lomdu: Kubi disa ya! nali ti tambal-kup ilokomi. Kemin, kuno kep-na

tabanan o, kalule, kulaa dabom ukol yaan umi bokowalomdu: Kubi disa kulaali nakal ti tambal-kup ilomi. Kemin, kuno kep-na tabanan a, ke-bulu ke-mokomip disa. ²² Kemin ale, nulmi angtiil daam kalawuumi ma aket kaa fukun-bam boko-lomdup: Kuluuli titil dinim o, kemlaabup. Lale, daam uyo disa namti, numi angtiil kalawaali tambal-kup ilokomu dinim. Ale, ²³ numi angtiil kuumi anung ma kaami aket uyo fanang daka-bam boko-lomdup: Kaali tangbal atafiimin disa! kemlaabup. Kemin, nuli daam kaa tambal-kup tiin molup kaa kutookso ilomule; numi angtiil kaluumi anung ma umi aket uta fuku-daa boko-lomdup: Utafiimin disa. Kaa fatom! kemlaabup. Kemin kaata, nuyo ilim kuluu tambal-kup miki-bam akinumbup. Yale, ²⁴ numi angtiil kuumi anung ayo tambal-kup tabasu uyo dotu tiin molup kutookso kesu dinim; God alalta taba-lom tiil alik umi anung uyo kuyak mimdaa-lomda dotu kutiisa. Kemin, numi angtiil anung maakup maakup iyo win dinim ke tal minlo tem unsip kala kalalaya, alalta yim-buu yim-taltam daala win tibin kelip keyinsa. ²⁵ Kemin, God ami aket fukunin kaali, Angtiil uyo diil duul ke akal yak-una tildak-una-kemin disa yo, kala-somla ko. Kemin, kanoliya daam-daam alik iyo ap-tunum kusal yakal tambal-kup tiin-mola tiin-mola-kelin o, kalala, ayo talalu yim-taltam tii win tibin kelip kamboyinsa. ²⁶ Kemin, kanola angtiil daam ayo ma angtiil yol ma kuluulu namti, angtiil alik uyo yol alik kuluulokomu. Kanola angtiil daam ma tiltam win tabin kelu namti, alik maakup fiyaap duu-bam kanu-mokomip o.

²⁷ Kanolin kemin, alik ibi ti Yesus Kraist ami angtiil kemin, maakup maakup ibi ami tiil anung te! ²⁸ Kemin, God ami Kristen unang tunum ulan-umba kaali, tam diildiil kaali, Kraist ami kalaan tunum ale; ma kaata God ami

profet o, kala weng ku-fatap-daa bakayin tunum; kuno ma kaata kukuyin tunum ke-sala; aa, imi daang tem mirakel o, kala, kukup akal alik ma talalmin tunum ke-sala; kuno ma kiita unang tunum mafak-alin imi talalu-yimulip tiltam yaawa-laamin tunum yakal; kuno tunum unang malo ma dong dakaayin tunum unang ke-sala; kano ma wok tiin saanin tunum ke-bala; aa tunum abip ma ma imi weng del babon uyo utam weng bakamin tunum ke-bala. Kanolin kemin, God ami unang tunum kii ulelnala kalanolin ok uyo kanum-yaabip o. ²⁹ Kemin ti, kipkal Kristen unang tunum kala bom-bilip iyo itam-tamin! Kiili ti, alik maakup Kraist ami kalaan tunum e? God ami profet weng ku-fatap-dakamin tunum e? kukuyin tunum e? mirakel o, kala talalmin tunum e? ³⁰ Tunum unang mafak umulip talalu-yimula tiltam yaawa-laamin tunum e? tunum abip ma ma imi weng ma utamsa disa kaami weng bakamin tunum e? weng fal-siki-lom bakamin tunum o, kalbip o? Disa te! Kiili yakal ilmi titil kusnum e? kala kuluula-kuluula-kemin, lale ³¹ ibi titil tambal dukum kaata atin ti kuluulum o, kal-bomdiwa kaami aket kaata-kup yan-bulula bomdiwa yo.

Kemin, kamala kalawaali kukup tambal-kup tabasu kuuta ma kukuyon o, kali ko

13

Nak-tunum kusal kayak kayak imi aket kukaayilin kaami sang kaata ko

Jon 13:34-35, 15:11-17, 1Jon 2:7-11, 3:11-18,23, 5:1-15

¹ Nali yak tunum miit ma ma imi weng so, ensel imi weng iso, iyo kuluu-lom unang tunum imi bakayami. La, nali imi aket uyo kukaayilin dinim keli, weng kalawaali bakayili namti, weng baka-mokomi kaali, belo ami tilneng-tilneng-kebip aye, was tin dotulin dinim kelip,

was weng mafak naanba alaltap ke-bom, disa weng atakup bakayokomi. ² Aa, nayo kanola God ami profet imi weng bakayilin tunum imi weng bakayimbip tap keli, alik God ami aket yang sawaansu uyo utam kaal-kebi-kup; yak aket fukunin akal alik akal alik iyo alik utabi-kup; nali God ami lak dakaamin dukum kelila, God ata titil awak uyo kup-nalala kuluu-lomdi yak amdu ami bokola-lomdi: Ulmi tolsu baan diim uyo kulaa kelalap yang bokon kusnum ma unan o, kalokomi. Lale, nali tunum unang ili talalu aket kukaayilin dinim keli namti, nali fan win dinim ke-lokomi te! ³ Kuno nali nalmi bung alik ayo dakabi tunum iwaan ami kutelokomi naa; yak kano nayo Kristen numi waasi iyo kuno kamboyili nam-baalip yak wing tiil un-ilomdi kiin-aba-lom taanokomi; la, nali unang tunum kiimi aket uyo ti kukaayilin disa ke-lom kaa kanoli namti, kukup tangbal kaa dok kano-som dong dokop-nala, God ayo maan tangbal so ma kup-nokoma disa yo.

⁴ Tunum almi ap-tunum kusal imi aket kukaayilin tunum ali, kusnum ita taba kukup mafak kolokomip kaa, asiik abiltap-siik maan tiyokoma disa le; ali ap-tunum kusal imi dong dakaayin tunum ale; tunum imi bung mafek mafek ayo neyokoma dinim; ali almi tong kaata baka-bamda ti nata-kup o, kal-bomda; ⁵ kutaang-kup tabe-bamda, almi mafek mafek kaami aket-kup fukun-bamda ke-mokoma disa; ali abiltap-kup aket atul dap-tela-laamin aye, yak tunum kusnum ita ami ban kelip uyo kano kutal-fuku-bomda fanang dakamin-kup ke-mokoma disa. ⁶ Ali kukup mafak uyo unang tunum imi iipyak tem kawu kaami fiyaap kaali duu-mokoma disa. Fan, God ami kukup kaami fiyaap kaata-kup duu-bamdale, ⁷ ap-tunum ata ban kela kulaali kuno kewala suunkup aptum ban kaman-bamda, weng sana yi, Kusnum ita nami nak-tunum ayo dap-mafak-dakabip o, kalala aket fukunala

nak-tunum kaali kukup mafak kemin disa. Kemin kayak kayak ita kasen-fokola-lomdip, weng uyo kuyak ami diim kawu tiibip ema tap? kal-bomda suunkup fiyaap duu-bam God ami dong dokolokoma kabak-ata-kup fen-bam ale, ti suunkup kukup mafak tiltam tabemu uyo titil-fak-daa tola kulaa yak banemin tunum namti kaa be no.

⁸ Numi nak-tunum kusal aket kukaayilin kukup kaali, atin disa ke-lokomu dinim. Lale, ilom am ma daanula, God ami weng ku-fatap-daa bakamin kukup kulaali, disa kelule; abip ma ma imi weng ma utamsip daa kaami weng bakamin kukup uyo dinim kelule; saak yak aket fukunin kusnum kusnum iyo alik utam-laamin kukup uyo disa ke, ke-lokomu. ⁹ Kemin, kamala kaali nuli God ami kukup uyo daam-daam kulaata-kup utam kaal-ke-som ale, God ami weng kukal ti kano anung anung-kup bakayin-bam kem-tabasup. ¹⁰ Lale, Yesus Kraist ali mafek mafek alik iyo utam-som ale, kukup tangbal kaata-kup fuku-som kesa. Kemin, bii am ma daanula talokoma kabaku numi God ami kukup anung anung utam kaal-kemin so, God ami weng anung anung bakayin so, kulaa iyo alik disa kelula, God ami kukup so, weng so, alik iyo talalu uta-mokomup ko.

¹¹ Kamosinim nami man bom-ilsu kabak-ata man katip katip imi weng kaata-kup baka-bamdi man katip katip imi kaal-kemin kukup kaata atafii-bam, nami aket fukunin uyo man katip katip imi aket fukunin ultap ke-bam ke-bisi. La, kuluwaata tiltam fasuu-lomdi, man imi kukup uyo kulaasii. ¹² Tunum dukum ayo man imi kanumin kanumin kukup nun-umbip iyo kulaasi no, kala-laabip tap kemin, am ma daanula kawu, mafek mafek anung anung tiika-laamin dinim kawu nuta atafiin-umbup uyo kulaalokomup. Kaami miit uyo bokoyokomi ko: Kamala Kristen unang tunum nuli God ami kukup uyo talalu utafiibup disa; ok tit diim ninak tiin-bulu kaami tiyak-daa

mafek mafek dotu atin atamin disa ke-laabup tap kebus. Lale, ilom am ma daanala kawu, fan God ami fanang uyo talalu ata-mokomup. Kamala kaali, God ami kukup uyo utamsup. Lale, ilom kawu ami numi talalu itamsa ulultap ke kanola nokol ami kukup uyo dotu tiin dik-yak-dii ata-mokomup. ¹³ Kanolin kemin, kamala kalawaali nuli utamuwa yi, Suunkup suunkup God ami lak duu-laamin kaami kukup so, God ami liip fenin kaami kukup so, alep iyo nak-tunum kusal imi aket kukaayilin kaami kukup kaa-bilip. Asuumano kalawiita suunkup kano ti ilokomip. Lale, kukup asuumano kiimi diildiil maakup ma kaali ti, nulmi nak-tunum kusal imi aket kukaayilin kaata ko.

14

*God ami Sinik Tambal ata titil kukuyilin diildiil kaata ko
Rom 12:6-8, 1Kor 12:1-11, Ef 4:7-12, 1Pit 4:7-11, 2Pit 1:3-9*

¹ Ibi ti kano titil-daka-bamdipla kusnum imi aket kaata ti suunkup kukaayin-biliwa kayi! Ibi God ami Sinik Tambal ami titil kusnum kusnum kukaayila-yaaba kaami aket uyo kufoyuk o, kala-somla ko. Katale, Sinik Tambal ami titil kipni kuyila talalu kuluulokomip kaa, God ami weng tem uyo ku-fatap-daa bakamin kaami aket kaata dukum-kup keyilula yak fuku-bom-biliwa yo! ² Kaami miit kaali, dok nolin tunum ata taba abip ma ma imi weng ma utam kaal-kesa disa kaami weng kaata bakama namti, ali weng kaali, tunum numi bakayokoma disa; kaali ti, God almi-kup bakaalokoma. God ami Sinik Tambal alta titil kolaya, God ami aket fukunin yang sawaansu kaami sang uyo baka-mokoma. Lale, kayak kayak ili ami weng bakaba kaa, ma utamsip disa babon. La, ³ tunum God ami weng tem baka-mokoma ami weng uta taba-lomdu unang tunum imi God ami lak duu-yilin iyo, yam-titil-diilula, God ami kukup uyo kukuyilula unang tunum iyo kanolum

o, kaliple, uluum tabin diim kawu titil so kukaayokomu. ⁴ Tunum ma ata abip kusnum ma imi weng ali utamsa disa, ali naknak weng bakayokoma kaayo, ami weng uyo almi aket tem-kup dap-titil-diilokomu. Lale, tunum ma ami God ami weng bakayokoma, ami weng kuuta taba-lomdu ap-tunum kusal Kristen unang tunum kiimi yam-titil-diilokomu o.

⁵ Nalmi aket fukunbi kaali, alik ibi abip ma ma imi weng kaa kipni ma utamsip disa, babon uyo kuno bakamin o, kalbi. Lale, nami aket fukunin dukum kaali ti, ibi God ami weng uyo bakayin o, kalbi. Kemin, tunum abip kusnum imi weng ali utamsa dinim, uyo bakama namti, tunum kusnum ata ami weng kaa bakaba uyo fal-siki bokoyilale, Kristen unang tunum iyo weng san-sinomdipla, titil-fak-daalin o. Lale, weng kaa fal-sikilin disa ke-lokoma kaali, mep tunum kaa abip kusnum imi weng kaa babon-bam bakaba ayo tal minlo tem unala, God ami weng tem bakayin tunum ata talaba tam tip kaltoop banokoma no. ⁶ Nak-tunum kusal, kipyo. Ibi nami weng kala bokoyokomi kalawuuli dotu utamin! Kanola, nali tal kipni diim ababi-kup abip ma ma imi weng kaa kibi utamsip disa, kaami weng uyo bakayokomi disa. Kaata dong dokoyokomu dinim. Nali God ami weng uyo bokop-na ku-fatap-dakaayin aye, God ami mafek mafek tituun-kup uyo kukaayin-bilila, uta-mokomip aye, kiita ipni dong dokoyokomu ko.

Pol ami boko-lomda: God ami weng kukaayup namti, nulmi weng ata-kup baka-bamdupla kukaayum o, kalsa kaata ko

Mak 16:17, Ap 10:45-46, 19:6, 1Kor 12:10,28, 14:1-6,26-40

⁷ Kemin ale, nuli mafek mafek sinik dinim o kala, fong ket aa, buung bengan aa, imi aket kaata fanang daalum; kiimi biileng ayo naan-bam tam-bana tildaak-bana-ke-bam, tambal-kup naanin disa kemip namti, kaa dok kano

kaami weng kabak naanbu kabak-ali dotu weng sanalup dinim; ale ⁸ bikul kaakal tambal-kup naan-tabin disa kelokomu namti, waasi dinin tunum ili kalok no, utam-somdipla, Awu, kaali waasi tabu kala kalalipla iyo fak-saalokomip disa. ⁹ Ultap kemin, kipkal lotu ke-bam abip ma ma imi weng utam-ilom ma kaal-kesip daa, kaami weng baka-mokomip kaa, yak tunum akal weng kusnum kusnum utamin disa bom-bilip, ili dok kano-lomdip kipni weng bakabip miit uyo dotu utamalip disa yo. Kipni weng bakabip kaali, disa yak as diim, tuum diim, dok saanbu tap ke-mokomu. ¹⁰ Kabak-ali faneng kemin, tawaal diim kalawaali yakal ilmi weng del e kala baka-bala baka-bala-kemin, uyo yaapkan bom-bilip kemin, alik ili ap-tunum kusal imi bakayin-bilipla, weng kaami iipyak tem uyo utam kaal-kem-tabasip. Lale, ¹¹ nali tunum ami weng bakaba kaami iipyak tem uyo utamin disa keli namti, ali aket fukun-ilomda: Yi, ali tunum miit kusnum o, nokokoma le, nakal, ali tunum miit kusnum o, aka kemokomi. ¹² Kipkal kanola tunum ayo weng del kusnum ma utamsip disa kaayo, bokoyokoma namti, ibi ami dong dakaalin so, ali ipni dong dakaayin so, iyo ke-mokomip disa. Kemin, ibi ami weng uyo kaal kebip ale, ali ipni weng uyo ma kaal-keba kawu, iltipni diim kawu dong dakaayokomu. Ipni aket fukunin dukum kaali, ti God ami Sinik ami titil ata kuluulum o, kalbip ema? Kanubip namti, iltipni dok nolin dok nolin titil kuluu-lomdip kap-tunum kusal Kristen unang tunum imi yam-titil-saanin kuuta, titil-foko kuluu-bomdiwa kayi!

¹³ Kala kanum bokolu kemin, tunum ayo abip ma ma imi weng kaata-kup bakaba namti, ali taba God ami weng umolala ata kaal-ke-laamin ayo kolaya, weng uyo ifiiyilala, ap-tunum kusal iyo talalu utam kaal-kemin o. ¹⁴ Ti kipkal aket fukunin! Kabi abip kusnum imi weng kapni

utamsap disa, kaami weng baka-bamdap God ami beten kamaalokomap kaa, kaltapni sinik ukol God ami beten ke-mokomu. Lale, kapni aket tem uyo kapni weng bakabap kuuli, ma utam-ilomdala weng kaami iipyak tem kuu dok nolin i! kalala aket fukunokoma. ¹⁵ Kanum bokolu kemin, kabak-ali kabi kalok nolokomap? Kaltapni sinik kabak beten ke-mokomap kaali, kaltapni aket fukunin ukol ti utamu yi, Beten weng kaali, kanolin kaami sang kaata bakaba nu, kalalu utam kaal-ke-lokomu, kaata tambal. Kemin kanolin o, kaltapni sinik kabak-ami God ami baal wii-mokomap kaa, kaltapni aket fukunin ukol ti utamula kanolin kaami baal miit ata wiiba kalalu utam kaal-ke-lokomu kabak ata mokso. Lale, ¹⁶ lotu ke-mokomip uyo, nak-tunum kaayo, kanolin beten kemin kukup tambal uyo kambola-lomdap abip ma ma imi weng utamsap disa, kaami weng kuluu-lom babon-bam baka-bamdap God ami yaap ke yo, akan-kaamap namti, tunum ayo kapni weng del kusnum utamsap disa bakabap kakal uta-mokoma disa kemin, kapni mepso kulu tiinba ayo kapni beten weng uyo talalu utam boko-lomda: U faneng, kalokoma disa. ¹⁷ Kemin ale, kano tunum kapni beten kaa ke-bam yaap ke yo, kalbap kulaa tambal ema? Lale, uta taba-lomdu kap-tunum ami aket tem uyo dap-titil-molokomu disa yo.

¹⁸ Nami suunkup abip ma ma imi weng ma utamsi disa, umi bakan-umbi uta taba kipni abip malo malo imi weng utamsip disa umi bakayila-yaabip uyo, kabaak banula uta uta kesu kemin kaali, God ali yaap ke yo, akan-kaabi. Lale, ¹⁹ Kristen unang tunum tala-tala-ke-mokomip kaa, nali kalanolin weng kaata-kup bakayin-bilila, utamin o, kalalila, abip ma ma imi weng uyo ma utamsi disa, kaami weng uta weng batbat kaata bakayin-bilila babonalip kemin, uyo kulaa-somdila, nulmi weng kuuta-kup kuluu-lomdi mep weng duung katip kulaata-

kup imi bakayin-bamdi kukuyokomi kaata, weng kabak-ami iipyak tem uyo abiltap-kup uta-mokomip o.

²⁰ Nak-tunum kusal kipyo. Man unaak imi aket fukunin kaali, kukup mafak ayo ma nuumum o, kala-laabip disa. Kemin, kipkal man unaak ililtap kebip kanolin aket fukunokomip kaata tambal. Lale, kipni abip ma ma imi weng kaa ma utamsip disa, weng bakamin kaami aket fukunin kaali, ibi man katip katip imi aket fukunin ultap uyo kemin daa. Unang tunum dukum dukum imi aket fukunin tap kaata kanu-bamdiwa yo. ²¹ Tunum imi God ami Sukon Tem weng dolsip uyo boko-lomdu:

Kamokim Dukum ayo boko-lomda: Am ma daanula kawu, asuk nakal weng kuliili, unbilin unang tunum yakal ilmi weng kusnum bokoyinsu imi bokoyilala, ita weng uyo kulii-tal kaltamu kufolokomip. Lale, nami weng uyo talalu weng sanokomip dinim o, kala, Kamokim Dukum ayo kanum bokosa kayi kalsu ko.

²² Kalsu kemin, numi kanola abip ma ma imi weng kaa nuli utamsup disa kaami weng bakamin kaami kukup kaa, God ata titil kaa numi kuuyilala, nuta abip malo malo imi weng kaa numi utamsup dinim uyo baka-bulupla, weng kuuta taba God ami lak duulin ili daa kemin, God ami lak duulin dinim bom-bilip, unang tunum ita-kup kukuyila-yaabu. Kemin ale, God ami weng uyo kuluu unang tunum kukaayin kaami kukup kaata, God ayo titil kaa numi kuuyilala, nuta God ami weng uyo kuluu kukaayin-bulup, weng kuuta taba God ami lak duulin disa kii daa; unang tunum God ami lak duu-lom bom-bilip ita-kup, kukuyila-yaabu.

²³ Kabi abip ma ma imi weng baka-mokomap kaali, uta taba-lomdu unang tunum kiili, dong dokoyokomu disa. Kristen unang tunum alik ibi tala-tala-ke alik maakup abip ma ma imi weng kaali, kibi ma utam kaal-kesip disa kaami

baka-mokomip kaali, tunum ili kanolin kukup kuuli utamsip disa; aye, tunum God ami lak duulin dinim imi tiltam talokomip kaa kiili boko-lomdip: Daa! Kalawiili babon-bamdipla kanubip ema yo? kalokomip. Kemin, ²⁴ ibi alik maakup iltipni weng kaata kuluu-bomdipla, God ami weng kulii-tal kola-una-tala-ke-mokomip kaali, tunum God ami lak duulin disa; aye, yak tunum ipni kukup kaa kanubip uyo utamsa dinim kaaso, tiltam tala namti, kipni weng bakabip uyo tunum kaami aket tem uyo wan binalin tap kelula utama yi, Kwin i! Nami kukup mafak nun-umbi namti kala nam-fatap-daalip kawi! kalalala uta-mokoma. Kemin, ²⁵ weng alik yak aket tem sawaansu namti kulaata tiltam fatapnu kala, kala-somdala kawu, kamok kamok imi weng umkaayin tap ke-lomdaya, katuun duung fakela daak dabuuna-lomda, God ami win uyo kufon-bamda boko-lom: God ali fan kipni diim kawu bombe no, kemokoma no.

Pol ami boko-lomda: Alik lotu kemin kaami kukup kaali tambal-kup kelula yo, kalsa kaata ko

1Kor 14:1-25

²⁶ Nak-tunum kusal kipyo. Nami weng kala bakayimbi kaami miit namti kala bombuu kemin, atam iliwa. Ibi lotu kem tala-tala-ke-mokomip kabak-ali Kristen unang tunum ita yam-titil-diilum o, kalaliwa, alik kanu-biliwa yo, kala-somla ko. Alik ibi ok so ko. Ma ata baal wiimin. Ma ata God ami Sukon Tem weng baka-bamda kukuyin tunum; ma kaata God ami weng bokolale, asiik unang tunum imi bakayin tunum ke-sala; ma ata abip ma ma imi weng ma utamsip disa kaami weng bakayin tunum ke-sala; ma ata ap-tunum imi weng kusnum baka-bala ata fal-siki kukaayin tunum ke-sala kemin o. Kanumin kaali Kristen unang tunum imi dong dakaayin-bam kanumin o.

²⁷ Kemin, ali kanta abip malo ma imi weng kaali, utamsa

dinim kaami bakamon o, kala namti, tunum asuumano e? alep e? kiita-kup mep weng kala baka-mokomip kaali ti yaap o. Alik iyo weng kulii-tal kabak-kabak-kemin disa. Ma asiik boko una-una-kemin lale, tunum ma ata weng kaa fal-siki kuu bakayokoma kaali, ti tangbal o. ²⁸ Yale, lotu ke-mokomip kaali, tunum weng fal-kelmin ayo disa namti, tunum abip ma ma imi weng bakamin tunum kaami weng uyo unang tunum imi bakayilin disa; duluma tiin-bomda God almi-kup bakaan-balala yo.

²⁹ God ami weng kuluu unang tunum kukaayin tunum maakup e? alep e asuumano e? kiita-kup God ami weng uyo bakayin-biliwale, ap-tunum kusal iyo fanang daaliwa yi, God ami weng kaami sang bakabip uyo ifiiyin-bamdip atin ti God ami weng e? disa ye? kala-somdip kanu-bamdipla yo. ³⁰ Katale, lotu ke-bam ale, tunum ma lotu am kaptam tiinba ayo God ata taba tunum kaami aket tem uyo weng ma kolale, asiik tiltam tola weng ma uyo kukaayon o, kala namti, kamasi diil tunum kaa tola-bomda weng kukaayinba ayo duluma bom ilale, ap-tunum asiik tola weng uyo bakayin o. ³¹ Kanola, kaami kukup kaata, iptu God ayo weng so ma kukuyokoma kawu, alik maakup maakup ibi God ami weng uyo kuluu-lom unang tunum imi bakayin-bilipla, alik yakal utam titil-fak-daalik o. ³² God alami aket fukunin kaali, Ibi alik maakup maakup numi fanang dakabup kaata lotu kaa kemum o, kala-laamin disa. Lale, kipni aket fukunin uyo kulii-tala-tala-ke aket maakup ke-somdiwa, lotu uyo tambal-kup kemin o. Kemin, God ami weng kuluu-lom unang tunum baka-bam kukuyin tunum ayo, kano unang tunum imi weng ilu-lom bakayokomi aye, unang tunum imi weng bakabi disa ke-laamin aye, imi kukup uyo dotu tiin saan-bamdila kayi! kala-lomda aket fukun-bamdala yo.

³³⁻³⁴ Kemin, Juda imi lo kaali boko-lomdu: Unang ili

talaba tam God ami unang tunum kii tiin saanin disa. Kiili tal minlo tem uniwa yo, kalsu. Kemin, Kristen unang tunum ibi tala-tala-ke lotu kemip kaali, unang kibi weng yaapkan kaa baka-bamdip tuluk-tulukmin disa; duluma bom-biliwa yo! God ami unang tunum alik abip ma ma bom-bilip ili kanumin kukup kaata-kup kanun-umbip. ³⁵ Kemin, unang uyo lotu tiin molin ami weng bakaba kaami miit kaata utamon o, kalu namti, uyo din am kawu ulmi imak ata dik-daaluya, ata talalu ifi bakawala utamamu. Lale, fan Kristen unang tunum imi lotu kemip namti, unang umi weng baka-mokomu kaali tambal disa yo.

³⁶ Kemin ale, ibi kanimin o, kalaliwa, kukup kalawaali kuyang saak tiibip i? Nuta diil unang tunum kemin, God ami weng uyo unang tunum kusnum ma imi bakayinsup o, kalbip o? Ale, nuta-kup, unang tunum kusnum ili disa, God ami weng uyo kotal-daasup o, kal-bomdip kala-laabip yoko? ³⁷ Kemin, tunum ma ayo aket fuku daa-lomda: Nali God ami weng kuluu unang tunum imi kukaayin tunum te! kala, aa nami titil kalaali God ami Sinik ata kup-nala kotal-fukubi no, kala namti, kaali akal utama yi, Nami weng kala kipni dola kuyi kalawuuli, Kamokim Yesus ami titil-tibin weng uyo bakaya-laaba kaata no, kalala utamak o. ³⁸ Ale, tunum ayo ma boko-lomda: Pol ami weng kaali, Kamokim Yesus ami lo kaata bakaba disa yo, kala namti, kaa nokol utamupya, Ali God ami weng kuluu unang tunum imi kukuyilin tunum disa yo, kala kalokomup o. ³⁹ Kemin, nalmi nak-tunum kusal kipyo. Kibi God ami weng uyo kuluu-lom unang tunum imi kukaayilin kaami aket kaata-kup dakat kalula dukum-kup fuku-bomdiwa yo. Yale, ibi taba iltipni unang tunum imi bokoya-lomdip: Ibi abip ma ma imi weng ibi ma utamsip disa umi bakamin kaa awem kemin, kabak bakamin disa yo, kala fakelmin

dinim o. ⁴⁰ Kemin, alik kipni kukup kiili tambal-kup nuu-bamdiwa, ipni lotu kemin kukup uyo ti tambal-kup ma kutsal-fuku kulii-una-biliwa yo!

15

Yesus ami taana kuwaalipla, asuk tam tiinsa kaami sang kaata ko

Mat 28:1-10, Luk 24:1-49, Ap 1:21, 10:39-41, 26:23, Rom 14:8-9, 1Pit 1:21, 3:21-22

¹ Nalmi kayaak kipyo. Nali kipni aket fukunin ayo asuk kufoyilila, God ami weng tambal kamasi kuyasii kabak-ami aket kaata asuk fuku-daalin o, kala-somdila kemin, ibi God ami weng tambal kuluu-silip uyo, U, ti faneng o, kalale, titil-foko kutsal-fuku kulii-tabasip. Kemin, ² ibi God ami weng tambal kuu maas kewa-yaamin disa; ti yikik-kutsal-fukulip namti, kaata God ayo dong dakaayin-balala bii, yim-bii tam almi abip kaa daalokoma no. Tifan, ibi siin kaa, God ami lak kaa duulin disa ke-silip kiili, God ali yim-bii-tam almi abip tambal kaa daalokoma disa yo.

³ Kemin, nami kamosinim weng kuluusi kaali, ti sak-baalim dukum kemin, kaa kipni kuyasii, kaa sawaayak kawu, God ami Sukon Tem weng umi bokosu kaa Kraist ami taan-ilomda numi ban kemin kukan-tiiyase kaami sang kaata boko-lomdule, ⁴ ami taanaya, dibii-din tuum tem kuwaalip bii, am asuumano diim kawu asuk tam tiinse kaami sang kaata bokosu te! ⁵ Kemin, Kraist ami tam tiinse kaali, tal Pita ami diim kaasiik tala atamdala kawu, tal almi kalaan tunum talangkal ulelsa isiik itam-somdala kawu, ⁶⁻⁷ almi dang bakaalin tunum ilmi-kup deng 500 ale, kuno bakli ma kalawiimi diim tal itamaya, alik maakup atamiple, kulaata yakaba din almi niing Jems ayo atam-som kelaya kawu, alik Kraist almi dang bakaalin iyo alik atam-silip. Kamala kuluwaali almi dang bakaalin 500

kaliyo, yaapkan ma bom-balale, malo ma iyo saaka-bala kem-tabasip o.

⁸ Uyo itam yakyak kem-tal-unebi disa kelule, kulaa kela mafiing diim yakaba umbital nalmi diim talala atamsii. Yesus ali tal nami ulduulse kaali, ali tal almi kalaan tunum malo ma imi ulelsa iltap kesip disa. Unang umi aket fukunin uyo man kuulokomi uyo yak kayoop alep e asuamano e diim kawu kuulokomi no, kalbu. Lale, kasentap man kuulula, weng dukum ma boko-laabip tap ke-lomdila tiltam God ami kalaan tunum kelila, nata atin mafiing mafiing atamsii. ⁹ Kemin, Kraist ami kalaan tunum imi win uta taba-lomdu nami win uyo kabaak banu kep-na imi win kuuta uta uta kesu. Kemin, nali God ami unang tunum kii yam-mafak-dakan-tal-unebi kulaasi kemin, unang tunum ili bokop-na-lomdip: Pol ali Yesus ami kalaan tunum o, nakan-kaa-mokomip kaali, yaap kep-nokomu disa. Lale, ¹⁰ nami kalanola bom bii kaali, God ali olen-daap-na-lom dong dokop-nalala, tiltam almi kalaan tunum kesii. Kemin, God ami olen-daap-nalala tiltam almi kalaan tunum kesii kaali, lap abusuu kemin, nami God ami weng kuluu unang tunum imi dukum-kup kukaayin uta tam lo so kelule, Kraist ami kalaan tunum kusnum imi dukum-kup okok kemin uta tildaak lo so kelu. Kesu yale, ok kalawaali nalta kanum tabasi disa, kaali God ami titil kaata kup-nam-bamda alalta kaa kanuman o, nakan-kaa-balala, kanum tabasi. ¹¹ Lale, nami God ami weng kamosinim kaa kipni bakayila-tabasi kaali, kaa akal kusnum ale, Kraist ami kalaan tunum kusnum imi weng kipni bakayila-yaabip kuuta, ukol ulmi kusnum disa; alik numi weng kala bakayila-tabasup kalaali ti alik weng maakup. Weng sakbaalkan dukum kaa ibi weng saniwa yi, Awu, faneng kalaliwa, talalu kotal-fuku-silip o.

Ilom am ma daanula unang tunum taansip imi asuk tam

tiinokomip kiimi sang kaata ko

Jon 6:39-40, 11:25, 14:1-6, 2Kor 4:16-5:10, Fpai 3:10, 1Tes 4:13-18

¹² Numi weng suunkup kipni bakayila-yaabup kaali, Yesus ami taanala kuwaalip God ata asuk dafola tam ti-inse no, kal-bomdupla, ipyo bakayila-yaabup kaami weng namti kala buu. Yale, malo ma ibi kanimin o, kala boko-lomdip: Unang tunum nuli taan-ilom dok kanola asuk tam tiinokomup disa yo, kalbip o? ¹³ Aa kulaa kunubip. Lale, utamapla unang tunum taansip ili fan tam tiinokomip dinim ke-lokomip o, kalup namti, kabak-ata nuyo boko-lomdup: God ali taba Kraist kaa dafosa disa yo, kalokomup o. ¹⁴ Kulaali, God ata Yesus kaa dafolin disa kesa dinam, mep numi weng kala bakayila-yaabup kuluuli, miit dinim ale, ipni Kraist ami lak dakaamin kuluukal ti kuno miit dinim. ¹⁵ Aa ti yak kipni weng kaa boko-lomdip: God ata unang tunum taansip kii yim-folokoma disa yo, kalbip uyo fan dinam, nuli unang tunum ili God ami sang kulaa kasen-fakayin-bam boko-lomdup: God ata Kraist ayo dafolaya, tam tiinse no, kem-tabasupla yo. ¹⁶ Weng kala bokoli uyo asuk bokolokomi. Kemin, dotu weng san-iliwa. Nuli utamupla, God ayo unang tunum taansip imi yim-folin disa ke-lokoma no, kalup namti, nuli boko-lom God ali Kraist kaa dafolin disa kese no, kalokomup. ¹⁷ Aa ti, God ali Kraist dafolin disa kesa dinam, kipni Yesus ami lak duu ilin uta taba-lom ibi dong dokoyokomu dinim; iltipni uluum uta taba-lomduya de-yimulu bom-bilip o. ¹⁸ Aa ti ultap o, unang tunum Kraist ami lak duulin taansip yakal ti atin maaklo win dinim ke-silipla yo. ¹⁹ Kemin, nuli Kraist ami lak kaata duu-bom ayo fen-tabasup. Lale, kanola Kraist ami numi talalu yim-tii dong dakaayin-balala, yakaba butoop taanokomup kuyaku ditang-kala disa kelu namti, kayak kayak ili yaap ilmi ap-tunum kusal olen-ilin uyo kukan-tiia nuyo dukum-kup olen-daayila

boko-lomdip: Kristen imi aket fukunin kaali, Kraist ata dong dakaayin-balala, bom bii saak-nokomup iyo yim-folomda yim-bitam God ami abip daa-lomda mafek mafek tangbal ma numi kuyokoma disa yo, kalbip. Kanimin o, kalalipla, Yesus ami liip kuuta dikiwa-unen-umbip yoko? Liip kaami miit kaa dinim kemin, kwin olen-daayokomup o! kalokomip. Lale, kabak-ali ti atin faneng tam tiinokomup o.

²⁰ Kulaa faneng, Yesus ayo taanaya, God ayo asuk dafose kemin, utamupla, God ayo unang tunum taansip yakal ti yim-folokoma kala kebup kemin, ²¹ kabak-ami miit kaali, Adam ata taan-yaamin uyo kutaltam daalale, kulaa Yesus ata unang tunum imi taan-ilom asuk tam tiin-yaamin uyo kutaltam ku-fatap-tiila kesip. Kemin, ²² kaalile, alik nuli Adam ami man loop kemin utamduya, taan-laabup. Lale, Kraist almi unang tunum nuli, alik God alta yim-folala, tam suunkup abip kawu ilokomup. Lale, ²³ God almi kuyaku tabuk o, kalase uyo tiltam tulu no, kalalaya, unang tunum alik maakup maakup nuli yim-fola tam suunkup abip kuluula-kuluula-ke-lokomup kaa, God ali Yesus asiik dafola tam tiinse. Kemin, Kraist ami talokoma kaali, God ata taba-lomda Kraist ami unang tunum alik nuyo yim-fola tam tiin ke-lokomup o.

²⁴ Kulaa tam tiinuple, am mafiing diim namti tiltam tabamnule, Kraist ayo taba God ami waasi kamaala-laabip kiili, sinik mafak titil-kup tabasip so, tawaal diim imi kamok kamok isole, ilmi titil so, iyo namti kuluu alik yam-mafak-daala dinimnip kulaa keyilale, almi mafek mafek so, unang tunum so, imi tiin saanin ayo, asuk kulaala yak Aalap God ami sikil diim abam-nokomu. Lale, ²⁵ kabak kanolin disa bom-ilomda, asuk Kraist alalta tal aba tam Kamokim King kela una-balala kawu, God ayo yakaba butoop waasi alik iyo yim-baak-saan-balala, disa

ke-lokomip kabaku ditang-kalu kulaa-somdala, iyo fokola taldaak Yesus ami minlo tem uniwa, ²⁶ kawu alik waasi iyo disa kelip kala kalba-kup kawu, taan-laamin miit uyo wela dinim ke-lokomu o. ²⁷ Kemin, God ami Sukon Tem weng uyo boko-lomdu: God alalta taba mafek mafek alik so, unang tunum so, kiili fokola talaba daak King ami yaan min lo tem tiila kayi! kalsu. Kemin, alik numi utamsup kaa, God ali mafek mafek alik kiiso, unang tunum iso, iyo fokola talaba daak Kraist ami yaan min lo tem tiilaya, alalta tiin molokoma. Lale, fan God ata talaba daak Kraist ami yaan min lo tem kaa unokoma disa. ²⁸ Lale, ilom am ma daanula God ayo mafek mafek alik kiiso, unang tunum so, iyo fokola taldaak Yesus ami minlo tem unipla, tiin molokoma kaali, God ami Man Yesus Kraist asiik talaba daak Aalap God ami minlo tem unaya, God alalta talaba tam dabom keba-kup, alik maakup tiin molokoma.

²⁹ Kemin, unang tunum malo ma ili ap-tunum kusal taansip imi aket kaata-kup fukun-bamdipla, imi abiin kuluu dong dokolum o, kala, oksam ukayin kulaali ukan-umbip. Lale, ili utamiwa yi, Taansip imi tam tiinokomip kaami sang bakabup kulaa fan disa yo, kalip namti, oksam uta ukoluwa kawu dok nolin ma tiltam tuluk o, kalaliwa, oksam kaa ukan-umbip yoko? ³⁰ Nokol ti God ami ok kaata-kup okok ke-bulupla, suunkup unang tunum iyo taba nuli yam-mafak-dakan-tal-unenum o, kem-laabip. Yale, kabak-ali utamupla, Taanokomup uyo asuk tam tiinokomup disa kala kala-sulup dinam, nuli nulmi angtiil lak ayo kambola ok kalawaali nun-umbup disa. Lale, ti tifaneng tam tiinokomup kala-somduwa kemin, ok kalawaali kanun-tabasup o. ³¹ Suunkup waasi iyo nelum o, ke-bilipla kemin, nami taan-laamin kaali maaklo kawu tiltam tulu taanami kaa, tifan o. Ale, nili waasi imi iipyak tem kawu bilila kemin, ibi din Kamokim Kraist ami diim kabaku fewa-silip. Kemin, kipni win uyo kufoya-laabi

kaakal ti tifan o. ³² Kamosinim nami tal Efesis kasel imi abip kaltamu bomdi tunum aket atul tabin iso, nikil weng aal diki-bam bom ilsup kaa, nali tunum saaknip imaasip imi ilom asuk tam tiinokomip o, kemin kaami aket uyo kela-lomdi weng aal dikimin kaata-kup diki-bam ilsi dinam, kanimin mafek mafek ma uyo kuluulami yoko? Atin disa. Kemin, unang tunum yaapkan ili tunum imi saaknip imaasip iyo ilom asuk tam tiiniwa, God ata taba yim-bak-saanokoma kaami aket uyo fukunakin disa kela boko-lomdip: Sabi inang kawu alik nuyo taanokomup kemin, am kala daan-bala bom-bulup kaali, saak yak ima kawal tap duu-bam in-bom, aa ok mafak in-bom, fiyaap duu-bam kemum o, kala kanum yakaba toop iip kulu daa kulaa kela taan-laamin o, ken-umbip kemin, nuli asuk tam tiinokomup disa yo, kalup namti, nuli ti kanolin tap kelakin. Lale, nuli ti atin faneng tam tiin baalokomup te!

³³ Kemin, utamsa tunum ma bokola-lomda: Nuli tunum kukup mafak fukulin iso, tal-unemup namti, numi kukup tambal uyo kela-lomdup yak ililtap kelalup o, kalsa. Kemin, kabak ti fan bokosa. Kemin, ibi kap-tunum kusal iyo kamboyip kasen-fakayim-bilipla, kipni aket tem uyo kufoyilu imi kukup mafak kanubip kaa, kipkal kanumin dinim o. ³⁴ Kipni babon-tal-unebip kulaa kela-somdipla, aket tem uyo talalu kutiile, kukup mafak kebip uyo kela-som nami weng bokoyokomi kalawuuta weng sandiwa, kipni iipyak tem kabaak bom-bilip imi maakup maakup ibi God kaali talalu atamsip disa kala kalalila, weng kalaali kufoyilila, kipni kukup mafak kaa kanubip kaami fatom uyo kuluu una-tala-kelin o, kalalila, kemin weng kala, kufoli no.

Tunum unang taansip imi tam tiinokomip imi angtiil diim kaata dok kanolin tap ma ke-lokomu kalin kaami sang kaata ko Jon 3:5-6, Rom 6:23, 2Kor 4:16-5:10, Fpai 3:20-21

³⁵ Tunum ma, kapyo, dik-daa-lomdap kanum bokolap ko: Tunum unang taansip kiili, God kaa kalok kano-lomda yim-fola tam tiinokomip i? Tam tiin-ilomdipla, dok kano-lin angtiil ata ma kuluuliwa ilokomip yoko? kalokomap. Katala, ³⁶⁻³⁷ kapni aket kabak dotu fukunin disa bomdapla kabak dik-daalap ema? Kabi wiit san aye, inin-inin san iyo ma ultiilawa bikin-tabamnip le, kulaa kamasi san ultiisalap ayo fom-nokomu. Lale, inin-inin san uyo bikin-tabin disa kelu namti, kulaa tabamnin disa ke-lokomu. Ale, inin-inin san kaami ultiilap tabam-nokomu kaali, yuun so, kon so, kii dikilawa, tiltam aba dukuma-laaba disa. Kemin, umi san katip sakap kulaata-kup ultiilawa taba-laaba. ³⁸ Kanola, inin-inin san tabam-nokoma kaali, God ayo taba yuun so, kon so, san umi kolon o, kalba kaata-kup kolokoma. Kemin, mafek mafek san bikin-taba yuun so, kon so, akal almi kusnum kola-kola-ke-balaya, tiltam taben-umbu no. ³⁹ Mafek mafek alik imi ipnaal kaali, fanang maakup daa. Unang tunum ili yakal ilmi ipnaal alik, aa yak nuuk ili yakal ilmi ipnaal alik, awon yakal ilmi ipnaal alik, wok tem ilin aniang ili yakal ilmi ipnaal alik, kanolin o. ⁴⁰ Kuno ti, abiil kaami mafek mafek so, tawaal diim kalawaami mafek mafek iso, iyo bom-bilip. Yale, abiil kaami mafek mafek umi angtiil dawang ali okol almi kusnum ale, tawaal diim kalaami mafek mafek kaami angtiil dawang uli ukol ulmi kusnum. ⁴¹ Kuno ti, atan kaami dawang uli ukol ulmi kusnum ale, kayoop ami dawang kaa akal almi kusnum kuno binigok imi dawang kaata disa akal almi akal alik akal alik iilfolala-iilfolala-kemtabasip.

⁴² Bom-ilom unang tunum taansip imi asuk tam tiin-yaa-mokomip kaami kukup uyo kanumin kemin, as kuli kulii-din kuwaalokomup uyo fom-nokomu. Lale, unang tunum taanup yimaalip ilom nuyo tam tiinokomup kawu, numi angtiil kusnum kuluulokomup kaa fom-nokomu

dinim o. ⁴³ Taanupla imaalokomip uyo, numi as kuli kulaali titil dinim ke-lomdu mafaknula imaalokomip. Lale, asuk God ata numi yim-fo-lomda angtiil akal kusnum kuyilala tam tiinokomup kaami angtiil kaatale, titil soyim ke tambalim dukum kuyokoma. Kemin, ⁴⁴ numi angtiil kalawuumi ma saaknu kulii-din kuwaalokomip kulaali, tawaal diim kala-bom-bulup kaami angtiil yale, numi God ami yim-fo-la tam tiinupla kawu tiil kusnum kuyokoma kaali, abiil tikiin ilokomup kaami angtiil kaata ko.

Kemin, kabak-ali ti tifan o. Tawaal diim kala bom-bulup kaata, nuli angtiil so bom-bulup ale, as kuli kalawuumi kewa tam abiil tikiin kawu ilokomup kaali, numi angtiil uyo kusnum kaata kuluu ilokin te! ⁴⁵ Aa, ti kuno God ami Sukon Tem uyo boko-lomdu:

Siin sawaayak uyo, God ali kamosinim kaptoop ami diil tunum Adam ayo mam so, tiil so, iyo konsa no, kalsu. Lale, mulo kawu tunum Adam kusnum o, kala Kraist ata tiin kawang sinik kaata numi kukaayila-yaaba no. ⁴⁶ God ali tiin kawang sinik kaasiik kukaayila-laaba disa; mam kaasiik kuyimba-kup, mulo kawu tiin kawang sinik ayo kukaayila-laaba. ⁴⁷ Kemin, God ali tawaal kaata fuk-duu-lomda diildiil tunum Adam ayo dap-talalusa. Ali tawaal diim kalawaami tunum. Lale, mafiing diim kaptoowu tunum kusnum Adam o, kala Kraist ata abiil tikiin kaami tunum o. ⁴⁸ Tawaal diim kasel alik unang so, tunum so, nuli tawaal diim kayaak Adam alaltap ke-bom-bulupla, kuno tunum unang abiil tikiin unokomup nuta abiil tikiin kayaak Kraist alaltap ke-sala kelupla ilokomup. ⁴⁹ Kamala kalawaali, tawaal diim kayaak Adam alaltap ke-bom-bulup. Kemin, ilom am ma daanokomu kaata, abiil tikiin kayaak Kraist alaltap ke ilokomup o.

⁵⁰ Nak-tunum kusal kipyo. Nami weng kala dotu kuyokomi. Kemin, weng san-bom-siliwa. Unang tunum

nuli fan tunum fatap kaa dok kano-som angtiil so kulii tam God ami abip kaa unolup disa. Le, aa numi as kuli kala bombuu kuuli, suunkup bom ilokomu dinim. ⁵¹⁻⁵² Lale, nali weng sawaansu ma kipni bokoyon o, kali. Kemin, ibi weng san-iliwa. Alik nuli taanokomup disa; malii ma nuli kano bom-iluwa, bikul uyo am mafiing mafiing diim kawu, God ami fongket naan-taba kem-salale, kulu God alalta nuyo alik fal-siki-yimula maak fak-daaln tap tiltam nokol kusnum ma ke-lokomup. Kemin, bikul naan-tabokomu kuluwu, tunum unang saaksup nuyo tam tiin-ilomdupla asuk maso ma taanokomup dinim; ti suunkup ilokomup kaali, God ata taba alik nuli fal-siki-yim-tiilala tiltam akal alik ke-lokomup. ⁵³ Kemin, numi tiil kala diisalomdu foma-laabu kuuli, fal-siki-lom asuk tiltam ukol alik ke tambalkan ke-lomdu suunkup kano ilokomu. ⁵⁴ Uyo tiltam tulule, numi tiil ipnaal kun kem-unsu uyo fal-sikila, tiltam suunkup ilin kaami mafek mafek ke-lokomu, kabaku God ami Sukon Tem weng uyo boko-lomdu:

God ali taba saaka-yaamin kaami liip uyo ukdaala atin disa ke dinimnula ata ata kela no, kalsu kulaata, God ayo ulultap ke kanolokoma. ⁵⁵⁻⁵⁶ Kemin, Moses ami Lo uta taba-lomdu numi ban kemin uyo ku-futap-tiilula kawu, utamuwa yi, Numi ban kemin kaami maan ayo awak sakbaalkan dukum u, kala kalbup. Kemin, numi ban kemin kaami kalan kuuta taba-lomdu titil-kup fak-daa-lomdu angtiil yol uyo numi kukaayila-tabasu. Lale, God ami Sukon Tem ma kabak-ata kaami sang uyo boko-lomdu:

Saaka-yaamin kuuta taba uta uta ke-lomdu nuyo yim-baak-molu atin yam-mafak-daalokomu daa yo, kalsu. ⁵⁷ Nuli ban kemin kaami diim kawu bom-bulupla, Yesus ayo yim-buu-lom tiin kawang liip ilin kawu daalon o, kala talaba taansa. Kemin, ban aye, taan-laamin aye,

uyo maso ma ita numi tiin molokomu disa. Kemin, kaa God ali ti yaap ke yo, akum o, kala-somla ko.

⁵⁸ Kanum bokolu kemin, ti nalmi nak-tunum kusal kipyo. Kulaa kipkal utamsip taa! Kipni Kamokim Yesus ami ok dukum fuku-bom-bilip kaali, tuk-duu kuli daak abokomu disa yo. Ibi walwaal-tap-tap-kup kemin daa; ti titil-foko tola-bomdiwa, suunkup iltipni Kamokim Yesus ami ok uyo titil-foko tabuu-bom-biliwa yo!

16

Yesus ami lak duulin unang tunum ita aptum kusal malo imi moni kukaayin kaata ko

Rom 15:25-26, 2Kor 8:1-9, Gal 2:10

¹ Ibi moni uyo afetbii kutii-lom Yesus ami lak duulin unang tunum Provins Judiya bom-bilip kawu imi kulaayup unuk o, kala-silip. Kemin, kabak-ami sang kaata ma bokoyon o, kalbi. Siin kaa nali Provins Gale-sia kaptam-ami abip ma ma imi Kristen unang tunum imi bokoya-lomdi: Tuumon afetmin kaali, kalanola afet-biliwa yo, kalasii. Kemin ti ipkal kanu-biliwa kayi! kemin, ² Sande alik uyo, tikip alik maakup, ipni moni kaamip kaami aket uyo dotu fanang daabip-kup, anung ma kaata kuli-din iltipni am kawu kutii tambal-kup kuwaalip bom ilule, nami din unokomi kawu, moni ayo fiit-bamdip afet-mokomip dinim. Ipni kulu afetu kutiisip kulaatakup, abiltap-siik iltipni tunum ulelbip imi kuyiple, ita Judiya kasel imi kuliya unokomip. ³ Kemin, sin-ilom din unokomi kawu, sukun malo ma dola kipni tunum ulela-silip imi kuyokomi kaayo, God ami unang tunum Jerusalem bom-bilip iyo tik-tii-lomdip kaal-ke-lokomip. Kemin, kipni tunum ulela-silip iyo yim-baali din kipni

moni afetu kutiibip uyo kuliiliwa umbiling Jerusalem kap-tam unokomip. Kemin, ⁴ nalmi aket kaata fukun-daalila, kuno naso no, kali namti, naso nikil maakup unokomup o.

Pol ami aket ma fanang-daa-lomda din Korin kasel itamon o, kalsa kaami sang kaata ko

Ap 19:1-10,21, 1Kor 4:17, 1Tim 4:12

⁵ Nali dindi ipni itamon o, kalbi. Lale, kamasi kaali Provins Masedonia din aba-somdila kawu, tal tal ma somdila mulo kawu din ita-mokomi. Kemin, ⁶ din unila, kipso bom bii ilanin tap ke-somdupla yo, kalbi. Lale, nali utam, Awu, am aye, kayoop aa, ayo kanolin kal dakan-tiili talokomi kaali, nali utabi disa; kipso bomdi bii yol ok ami fakaba uyo dinimnu ne? kala-somdila kawu, abip ma unon o, kali namti, kawu ipkal dok nolin mafek mafek ma dong dokop-na nam-bii din bot tem kawu, daaliwa unomi. ⁷ Kemin kulaali, nali kiin din itamdi talon o, kalbi disa. Kamokim Yesus ayo bokop-na-lomda: Kuno din-bom bii ilanin tap kelawa yo, kala namti, din unila kipso, nikil alimal maakup ilanin tap ke-lokomup. Lale, ⁸⁻⁹ God ata bokop-na-lomda: Kaltam-ami Kristen unang tunum imi dong dakaayan o, kala-lomdaya, ok awak dukum kala kup-namba no, kalbi. La, numi waasi yaapkan iyo bom-bilip. Lale, saak kuno ti ok uyo maso ma kem-silila kawu no, kalbi. Kemin, nami aket fukunbi kaali, abip Efesis kalawu bom ilila Pentikos o, kala ima duung fakamin am uyo tal-unu kala, kalalila kawu din unon o, kalbi o.

¹⁰ Timoti kakal ti, kuno nami Kamokim Yesus ami okok ken-umbi ultap kanu-bamda unang tunum iyo dong dakaayila-yaaba. Kemin, atam-iliwa, ayo yakyak din kipni diim tala namti, ipyo dap-tam am daa dotu tiin moliwa, nikil alimal maakup ilokomip kaa, ti tambal o. ¹¹ Tunum ali ma taba aket fuku-daa Timoti ali kama man kemin, ali ti taang-kalalala, nuli dong dakaayokoma dinim o, kal-bom aket mafak kaa kukaalin disa yo. Bom-ilana kalaya kawu,

ipyo dong dokola dibii umbital liip daalipla, ayo fiyaap duun yakyak talak o. Nali Timoti akal ale, ami kayaak kiiso, tal-unebip nikil kiita tilipla itamon o, kala-lomdi imi liip fenbi. ¹² Aa, kuno nulmi kayaak ma Apolos ami sang akal ti ibi bokoyila kelon o, kalbi no. Suunkup weng uyo dukum-kup ami bakan-bamdila: Kabi kap-tunum kusal ma foko-kuliilawa, bilin Korin kasel kiimi itaman o, akan-kaa-bamdi bom bii. Lale, ali kama kalawu din unokomi disa yo, keba. Kemin, aptum kusal isiik uniwa, ata sinda kawu utamala, liip so kelu ne, kalalala kawu din unokoma o.

Pol ami weng mafiing mafiing malo ma bokosa kaata ko

¹³ Kemin ibi dotu utafii-bamdip Yesus ami lak dakaamin uyo ti titil-foko kutal-fuku-bomdip suunin daa; titil-foko tola-bomdiwa yo. ¹⁴ Kipni dok kanolin ma nuumip uyo, ipni aket kaa God ami kukaan-bam ale, unang tunum imi kukaayim-bam ke-bamdiwa kanumin o, kala-somla ko.

¹⁵ Nak-tunum kusal kipkal kaa utamsip taal! Stefanas aso, almi kalel man iso, alimal isiik Provins Akaya kasel kusnum imi yam-kan-tii-lomdiwa, tiltam Kristen ke-silip. Kemin, ilmi aket fukunin kaata alimal ili God ami unang tunum iyo dong dakaayin-kup ken-tabasip. ¹⁶ Kemin, nali weng kaa dukum-kup ipni bokoyilila, ibi talaba daak Stefanas so, almi okokba ililtap iso, alik ami dong dakaan-bam dukum-kup kalanolin ok kala nuumin so, imi minlo tem uniwa yo.

¹⁷ Stefanas so, Fotunatus so, Akaikus aso, ili nami fanang tilipla, nali fiyaap duu-bamdi bii kemin, kaami miit kabak-ali kamala kalaali alik ibi taang-kala talokomip disa. Kemin, tunum nikil asuumano kiita kipni abiin uyo kuluulip. ¹⁸ Kipni weng kaata kulii-tal natabip kaata nami aket tem uyo fiyaap duubi. Ipkal ti kano fiyaap duu-bilip

kebup. Kemin, kanolin tunum kiimi fiyaap kaata duu-bamdiwa yo, kalbi.

¹⁹ Provins Esia kaptam-ami abip maakup maakup imi Kristen unang tunum ili kipni weng umuuyip. Kemin, Akwila so, Prisila uso, akam yakal ale, kuno unang tunum tala-tala-ke-bamdip akam imi am kaptamu lotu wan-umbip iso, nikil alimal ita Kamokim Yesus ami win diim kipni weng uyo dukum-kup umuuyip ko. ²⁰ Kristen unang tunum alik kaltam bom-bilip ita ipni weng umuuyila kelip ko. Kemin, ibi God ami unang tunum nulmi kukup kaata kuluu-lomdiwa, kap-tunum Kristen iyo weng fokola unatala-ke-biliwa yo.

²¹ Nami sukun dolmin tunum kalawaami dolmin o, kala bairo kaata, kuluu-lomdila, nalmi sikil ta sukun kalaali kipni dola kuyon o, kalalila kemin, POL NITA IPNI WENG UMUUYILI KÓ.

²² Unang tunum kanta Kamokim Yesus ami aket kaa, koli daa yo, kala namti, kulaa ali maaklo ke win dinim kelak o. Kemin, numi Kamokim Yesus kapyo, Kabi tal o, kala-somla ko.

²³ Kamokim Yesus kaa ibi disa misiim kawu tambal tambal ma kamayim-bamda tiin mola, tambal-kup bom-biliwa yi! ²⁴ Utamila, ibi Yesus Kraist ami diim kawu yak fewa-silip kala, kalalila, nali kipni aket kaata-kup kukaayimbi kemin, kaali tifan ko.

God Ami Alokso Weng

The New Testament in the Tifal Language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Tifal long Niugini

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tifal

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2019 from source files dated 11 Jun 2019

b93d12dd-13c9-5222-a1df-79824f4f120b